

Boekmansichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Een frisse culturele wind **ACTIEPLAN CULTUURBEREIK GELDERLAND**

GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND
12 DECEMBER 2000

"Constateren dat jongeren geen belangstelling hebben voor cultuur met een hoog "Mozart"-gehalte is makkelijk; jongeren uitdagen om op een manier vorm te geven aan hun eigen cultuur is een heel ander verhaal"

Reactie op website Frisse Wind door Gelderland

02-262

Boekmanstichting Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Inhoudsopgave

- A. VOORAF** 1
  - 1.1 Een Frisse Wind door Gelderland 1
  - 1.2 Cultuur 1
  - 1.3 Cultuurbereik 1
  - 1.4 Culturele diversiteit 1
  - 1.5 Krachtenbundeling 2
  - 1.6 Sterkten en zwakten in de culturele infrastructuur van Gelderland 2
- B. ACTIEPLAN ALGEMEEN DEEL** 3
- 2 IETS OVER AANPAK EN WERKWIJZE 3
  - 2.1 Procesmatig en "open" 3
  - 2.2 Onze werkwijze 3
- 3 GELDERLAND ZIT VOL VAN IDEEËN EN INITIATIEVEN 5
  - 3.1 Reacties op de website Frisse Wind 5
  - 3.2 Reacties Gelderse gemeenten 5
  - 3.3 Reacties culturele instellingen 6
  - 3.4 Conclusies 6
- 4 VERBINDINGEN, CULTUURNOTA GELDERLAND 2001-2004 7
- 5 GELDERS ACTIEPROGRAMMA CULTUURBEREIK, DE BELANGRIJKSTE
THEMA'S EN ACCENTEN 9
  - 5.1 Versterking van de programmering van culturele accommodaties/Gelderse accenten 9
  - 5.2 Ruim baan maken voor culturele diversiteit 9
  - 5.3 Investeren in jeugd 10
  - 5.4 Beter zichtbaar maken van het cultureel vermogen 10
  - 5.5 Culturele planologie op de agenda zetten 10
- 6 GELDERSE STRATEGIE CULTUURBEREIK, SAMENWERKING LANGS DRIE LIJNEN .. 13
  - 6.1 Een cultuurpact met een aantal Gelderse regio's 13
  - 6.2 Een verbond met de vier grote Gelderse steden 14
  - 6.3 Een sterke provinciale regie- en aanjaagfunctie 14
- 7 UITWERKING ACTIEPROGRAMMA FRISSE WIND 15
  - 7.1 Regionaal deel 15
  - 7.2 Provinciaal deel 16
- DEEL C BEELDENDE KUNST EN VORMGEVING** 19
- 8 BEELDENDE KUNST EN VORMGEVING 19
  - 8.1 Analyse 19
  - 8.2 Doelen 20
    - 8.2.1 Bereik 20
    - 8.2.2 Bereik en cultureel ondernemerschap 21
    - 8.2.3 Cultureel ondernemerschap 23
  - 8.3 Resultaten 24

Deel D	CULTUUR EN SCHOOL	27
9	CULTUUR EN SCHOOL	27
9.1	Beknopte situatieschets en sterkte-zwakke analyse	27
9.2	Uitgangspunten 2001-2004	27
9.3	Onderdelen programma Cultuur en School 2001-2004	28
9.3.1	Het Ontwikkelingsproject Erfgoededucatie	28
9.3.2	Projectbureaus Kunstmaat, een samenwerkingsproject met de vier Gelderse steden	28
9.3.3	Projectenbudget Cultuur en School	28
9.3.4	Educatieprojecten museum Valkhof en muziekensemble de Erepisj	28
9.4	De kwaliteitsbewaking en betrokkenheid onderwijs en culturele veld	30
9.5	Samenwerking met de gemeenten	30
E	DE ORGANISATIE EN UITVOERING VAN HET PROGRAMMA	31
10	DE ORGANISATIE EN UITVOERING VAN HET PROGRAMMA	31
10.1	Provinciale regiefunctie	31
10.2	Communicatie via internet	31
10.3	Monitoring en verslaglegging	31
11	DE KOSTEN VAN HET ACTIEPROGRAMMA FRISSE WIND	32
12	BIJLAGEN	37

A. VOORAF

1.1 Een Frisse Wind door Gelderland

Voor u ligt het ontwerp voor het actieprogramma cultuurbereik van de provincie Gelderland voor 2001-2004.

Het motto is: Een Frisse Wind door Gelderland. Dit motto zegt iets over de wijze waarop we dit programma willen maken en invullen, maar ook en vooral iets over wat we met het programma willen bereiken. Méér mensen in Gelderland in aanraking brengen met cultuur, vooral jong en nieuw publiek. Dát is onze ambitie. Om dat waar te maken, schromen we niet ongebaande paden te betreden of onorthodoxe methoden uit te proberen. Originele en baanbrekende initiatieven om meer mensen bij cultuur te betrekken, verdienen een kans.

De Frisse Wind moet in Gelderland aanhoudend waaien, in alle hoeken en gaten. Alleen dán, krijgen we een levendige cultuur, divers en kleurrijk; en voor zoveel mogelijk mensen.

In deze nota maken wij in redactionele zin onderscheid tussen het inzetten van middelen ten behoeve van Cultuur en school, de Beeldende kunst en vormgeving en het algemene deel van het Actieplan. Deze drie onderdelen worden in de hoofdstukken over organisatie en financiën weer samen behandeld.

Deel B en E is mede tot standgekomen dankzij werkzaamheden van Berns Projectmanagement Arnhem.

1.2 Cultuur

In dit actieprogramma wordt **cultuur** breed opgevat. Zowel de traditionele en klassieke cultuur als de populaire cultuur, zowel de amateurkunst als de professionele kunst, zowel de westerse cultuur, als de niet-westerse cultuur, zowel de stedelijke cultuur als de cultuur op het platteland. Kortom, het actieprogramma richt zich op een totaalpalet van cultuur dat bestaat uit diverse subculturen.

1.3 Cultuurbereik

Uit het rapport "Het bereik van de kunsten" van het Sociaal Cultureel Planbureau (maart 2000) blijkt dat deelname aan cultuur in brede zin de afgelopen twintig jaar nauwelijks is toegenomen. In 1995 bezocht één op de vier Nederlanders een museum, galerie, klassiek concert, of theatervoorstelling. Ongeveer de helft van de bevolking vanaf 6 jaar is actief als amateur. De groei van de cultuurdeelname zit vooral in het populaire aanbod (popmuziek, jazz, musical en cabaret). Bij het cultuurpubliek lijkt er sprake van een "scheiding van geesten": in de leeftijdsgroep boven 40 jaar is de cultuurdeelname gestegen, in de groep van 16 tot 40 jaar is deze gedaald. Bij kinderen bleef de deelname redelijk constant. Galerie- en museumbezoek en populaire podiumkunsten zijn steeds meer in trek bij hoger opgeleiden. Het onderscheid tussen "hogere en lagere" kunsten wordt niet meer gemaakt: de cultuurgebruiker is als het ware een culturele omnivoor geworden. Achterblijvende cultuurdeelname zien we met name bij lager opgeleiden, jongeren en allochtonen. Er is geen reden om aan te nemen dat deze landelijke cijfers over het cultuurbereik in Gelderland veel anders liggen.

1.4 Culturele diversiteit

In zijn nota "Ruim baan voor culturele diversiteit" pleit staats-secretaris dr. F. van der Ploeg voor een ander en breder perspectief van het cultuurbeleid. Hij constateert dat de culturele diversiteit in de samenleving onvoldoende is terug te vinden in het gesubsidieerde culturele aanbod en in het publiek dat daarop afkomt. Daarom kondigt hij een ander beleid met extra financiële impulsen aan: het idee van het landelijk actieplan cultuurbereik is geboren.

1.5 Krachtenbundeling

De staatsecretaris heeft met de provincies (IPO) en de gemeenten (VNG) gezamenlijk besloten de krachten te bundelen. Extra rijksmiddelen voor cultuurbereik komen beschikbaar, wanneer provincies en gemeenten actieprogramma's opstellen en daarin extra investeren. Deze filosofie spreekt ons aan. Omdat de krachtenbundeling een versterking betekent voor ons cultuurbeleid, heeft Gelderland besloten mee te doen.

1.6 Sterkten en zwakten in de culturele infrastructuur van Gelderland

Sterke punten

- aanbodzijde sterk ontwikkeld
- groot potentieel beeldend kunstenaars (500)
- kunstvakopleiding (HKA alle disciplines)
- cultuurhistorie en erfgoed sterk aanwezig
- behoorlijke spreiding infrastructuur podiumkunsten (grote en kleine zalen)
- groot potentieel nieuwe initiatieven
- versterking culturele infrastructuur 4 grote steden
- ambitieuze culturele centrumgemeenten
- door toerisme groot publiekspotentieel

Zwakke punten

- regionale culturele samenwerking
- relatie provincie en gemeenten
- samenhang in beleid/verkokering
- geen vraaggestuurd beleid/aanbod
- marketing en PR zwak ontwikkeld
- te weinig aandacht voor diversiteit regio's en publiek
- gebrek aan informatie publieksbereik
- te weinig menskracht en geld in kleinere gemeenten
- renovatie/upgrading culturele infrastructuur
- gebrekkige informatie over de culturele kaart van Gelderland¹.

---

¹ Bron: Een frisse wind door Gelderland, Berns Projectmanagement, Arnhem 2000

B. ACTIEPLAN ALGEMEEN DEEL

2 IETS OVER AANPAK EN WERKWIJZE

2.1 Procesmatig en "open"

Gelderland koos voor een procesmatige aanpak en een "open" benadering. Deze keuze is bewust gemaakt. Niet alleen de gevestigde culturele organisaties werden aangesproken, maar juist ook de niet-gevestigde orde. En vooral ook de doelgroepen waar het programma zich op richt. De individuele cultuurgebruiker dus. Of organisaties die deze groepen vertegenwoordigen. Wat we hiermee willen bereiken is een actieprogramma met:

- ruimte voor nieuwe frisse ideeën
- betrokkenheid en draagvlak
- nieuwe dwarsverbanden
- projecten van "onderop" Daarom kozen we voor een interactief beleidsproces, waarbij vanuit vele verschillende invalshoeken bouwstenen voor het actieprogramma zijn aangedragen.

2.2 Onze werkwijze

De onderdelen van onze werkwijze zijn:

a Website Frisse Wind van Gelderland en Prijsvraag

Bij wijze van experiment is een persoonlijke oproep van de cultuurgedeputeerde op de Gelderse website geplaatst, gericht aan de Gelderse cultuurliefhebber. Gevraagd is mee te denken over de manier(en) waarop meer cultuurpubliek in Gelderland kan worden bereikt. Voor het meest originele en beste idee heeft Gelderland een prijs uitgelooft: het winnende idee zal worden uitgevoerd met steun van Gelderland. Ter gelegenheid van de presentatie van de website, heeft de cultuurgedeputeerde een rondetafelgesprek gehouden met enkele jonge cultuurmakers en gebruikers in café Podium in Arnhem. Omroep Gelderland en de lokale pers was daarbij aanwezig.

b Oproep aan alle gemeentebesturen van Gelderland

Aan alle 82 gemeentebesturen is een oproep gedaan mee te doen aan het Gelderse actieprogramma en door middel van een vragenlijst daarvoor bouwstenen aan te dragen. In een tweetal sessies met Gelderse gemeenten over het cultuurbeleid is eveneens aandacht aan het actieprogramma besteed.

c Mailing aan ca. 500 instellingen voor welzijn en zorg

Alle welzijns- en zorginstellingen hebben een mailing ontvangen, waarin geattendeerd is op de website, met de vraag om mee te denken en suggesties en ideeën aan te dragen.

d Brief aan 56 culturele organisaties in Gelderland

Alle gesubsidieerde culturele organisaties ontvingen een brief met een vragenlijst om gegevens en bouwstenen voor het actieprogramma aan te dragen.

e Gesprekken met de 4 grote Gelderse steden

Met de gemeenten Arnhem, Nijmegen, Apeldoorn en Ede zijn afzonderlijk gesprekken gevoerd over met name de afstemming van het provinciale programma en de stedelijke programma's.

f Gesprekken met diverse "sleutel-personen"

Gesprekken vonden plaats met:

- Stichting Interart Arnhem
- Gemeenschap Beeldende Kunstenaars Gelderland
- Stichting voor Kunst en Cultuur Gelderland
- Gelders Politiek Jongeren Kontakt
- Stichting Lava
- Popmuziek Gelderland
- Gelders Oudheidkundig Contact

g Miniconferentie

Tijdens een miniconferentie is het actieprogramma in concept voorgelegd aan een beperkte groep deskundigen met diverse achtergronden. De resultaten van deze conferentie zijn verwerkt in dit ontwerp.

3 GELDERLAND ZIT VOL VAN IDEEËN EN INITIATIEVEN

3.1 Reacties op de website Frisse Wind

Op de Gelderse website Frisse Wind zijn in totaal 57 reacties binnengekomen met ca. 100 verschillende ideeën en suggesties. Gelderland zit dus "boordevol" van creativiteit en – belangrijker – velen zijn bereid mee te denken in het proces.

Soms zijn het "losse" ideeën, soms zijn het redelijk uitgewerkte projecten of plannen, soms ook zijn het waardevolle nieuwe culturele initiatieven in kleine gemeenten of subsidieverzoeken. De reacties zijn afkomstig uit zeer uiteenlopende "hoeken" en de diversiteit is dus groot:

- jongerenorganisaties
- verzorgingshuizen
- individuele cultuurliefhebbers
- beeldende kunstenaars
- culturele organisaties
- gemeenten
- inwoners van buiten Gelderland

De 10 beste ideeën hebben wij genomineerd voor de **Frisse Wind Prijs van de provincie Gelderland** (zie bijlage a). Wij hebben een jury met een aantal deskundige "buitenstaanders" (onder leiding van Hans Hierck) gevraagd uit de nominaties het winnende idee aan te wijzen². Een totaaloverzicht van alle reacties is opgenomen in bijlage b.

3.2 Reacties Gelderse gemeenten

Ongeveer de helft van de Gelderse gemeenten (39) heeft gereageerd op de oproep om mee te doen aan het actieprogramma. Naast een groot aantal concrete projecten die zijn genoemd, werd er in algemene zin gepleit voor meer regionale samenwerking, speciale aandacht voor de rurale gebieden en een regiovisie cultuur. In het kader van dit actieprogramma, zou wat betreft de gemeenten een onderscheid moeten worden gemaakt in de volgende categorieën:

De grote stedelijke cultuurcentra

De vier grote steden – Arnhem, Nijmegen, Apeldoorn en Ede – nemen een aparte positie in omdat zij een eigen programma maken. Zij hebben daarvoor ieder hun eigen aanpak ontwikkeld.

Culturele centrumgemeenten

Een aantal gemeenten voert (sinds lang) een actief cultuurbeleid, heeft een culturele centrumfunctie in hun regio en besteedt ook aandacht aan cultuurbereik voor verschillende groepen. Voorbeeldgemeenten zijn: Doetinchem, Harderwijk, Tiel, Wageningen, Winterswijk, Zaltbommel en Zutphen

Culturele "randgemeenten"

Er is een aantal gemeenten met een actief beleid en culturele voorzieningen. Hun speciale positie is dat zij grenzen aan of in de nabijheid liggen van de grote steden. Bijvoorbeelden: Beuningen, Groesbeek, Rheden, Wijchen en Zevenaar.

Gemeenten in het landelijk gebied

In het landelijk gebied zijn er gemeenten die de ambitie hebben om hun cultuurbeleid (verder) te ontwikkelen en daarin eigen accenten te leggen. Zo wordt bijvoorbeeld op de Noord-Veluwe gepleit voor een regiovisie cultuur en is in de Achterhoek culturele samenwerking in ontwikkeling tussen de zogenaamde BRENG-gemeenten (Borculo, Ruurlo, Eibergen, Neede en Groenlo). Als voorbeeldgemeenten kunnen verder worden genoemd Aalten, Gorssel, Lichtenvoorde, Nijkerk, Nunspeet en Putten.

---

²⁾ bekendmaking en uitreiking van de Frisse Wind prijs: 4 januari 2001

Kleinere gemeenten

Tot slot is er een aantal kleinere gemeenten die wel geïnteresseerd zijn, maar vaak niet over de menskracht en de middelen beschikken om een eigen cultuurbeleid van de grond te krijgen, laat staan een beleid voor cultuurbereik. Een totaaloverzicht van de reacties van de gemeenten is opgenomen in bijlage c.

3.3 Reacties culturele instellingen

Van de 56 aangeschreven culturele instellingen hebben er 25 gereageerd (45%). Het zijn voornamelijk instellingen die al een subsidierelatie met de provincie hebben.

Enkele in het oog springende suggesties en bouwstenen:

- samenbrengen diverse disciplines levert nieuw publiek op
- marketing en pr. voor cultuurbereik faciliteren
- klantengroepen mee laten denken met instellingen (panels)
- cultuurvouchers voor basisscholen
- samenwerking en digitalisering in erfgoedsector
- cultuurkalender-website voor jongeren.
- Natuurlijk is ook een groot aantal projecten genoemd, sommige uitgewerkt in een concreet subsidievoorstel.

Een totaaloverzicht is opgenomen in bijlage d.

3.4 Conclusies

Wij trekken uit de reacties de volgende conclusies:

- Betrokkenheid en draagvlak is relatief groot
- Er is bereidheid en enthousiasme om mee te denken
- Het wemelt in Gelderland van ideeën en nieuwe initiatieven
- Het proces vraagt om een vervolg, maar vooral ook concrete acties

Ons actieprogramma moet daartoe het kader bieden: inhoudelijk, organisatorisch en financieel .

4 VERBINDINGEN, CULTUURNOTA GELDERLAND 2001-2004

In het cultuurbeleid van Gelderland wordt al geruime tijd hoge prioriteit gegeven aan cultuurparticipatie of cultuurbereik. Zo is bijvoorbeeld cultuureducatie sinds vele jaren de hoeksteen van het Gelders cultuurbeleid. Maar ook de inspanningen op het gebied van de podiumkunsten (bijvoorbeeld circuits), de beeldende kunst (kunst in de openbare ruimte) en de grote manifestaties en festivals wijzen in die richting. Deze lijn wordt voor de komende jaren verder doorgezet en uitgebouwd. In het voorontwerp van de cultuurnota 2001-2004 VERBINDINGEN, wordt het vergroten van cultuurbereik genoemd als één van de centrale doelstellingen. Om dit te realiseren zet Gelderland diverse instrumenten in:

- a de provinciale ondersteuningsinstellingen (Edu-art, Stichting voor Kunst en Cultuur Gelderland en het Gelders Oudheidkundig Contact)
- b een nieuwe subsidieregeling voor publieksbereik
- c het stimuleren van amateurkunst de Gelderse podiumkunstinstanties
- d extra aandacht voor de verschillende Gelderse regio's
- e participatie aan het actieplan cultuurbereik

Omdat we cultuurbereik zo belangrijk vinden, wil Gelderland daarin extra investeren. Dit doen we samen met de andere bestuurlijke partners. Voor 2001 is ca. f 3,6 miljoen extra beschikbaar (50% rijk, 50% provincie)³. Het is de bedoeling dat dit bedrag voor de periode 2002 -2004 wordt verhoogd tot ca. f 5 miljoen per jaar. Dat zullen wij voorstellen bij de behandeling van de provinciale begroting 2002. Wij gaan ervan uit dat de Gelderse gemeenten de komende jaren tevens mee willen investeren.

---

³) in totaal wordt het gelders cultuurbudget uit provinciale middelen met f 2,5 milj structureel en f 1,5 milj eenmalig opgehoogd. Het Actieplan cultuurbereik maakt daar onderdeel van uit.

5 GELDERS ACTIEPROGRAMMA CULTUURBEREIK, DE BELANGRIJKSTE THEMA'S EN ACCENTEN

Het Gelders actieprogramma cultuurbereik biedt het inhoudelijk, organisatorisch en financieel kader voor ons beleid voor de komende vier jaar. Wij hanteren de vijf doelstellingen van het rijksbeleid als centrale thema's in ons programma, maar leggen daarin ook een aantal Gelderse accenten.

5.1 Versterking van de programmering van culturele accommodaties Gelderse accenten:

- Wij willen niet alleen versterking van programmering van culturele accommodaties nastreven, maar vooral ook van accommodaties die zich richten op bepaalde publieksgroepen (buurt- en wijkcentra, jongerencentra, dorpshuizen, etc.).
- Verder denken wij aan specifieke locaties zoals zorginstellingen, centra asielzoekers maar ook aan andere makkelijk toegankelijke locaties (straten, parken en pleinen), waar cultuur kan worden aangeboden.
- Bij versterking van de programmering, denken wij niet primair aan het scheppen van méér aanbod (meer van hetzelfde), maar aan specifiek doelgroepgericht aanbod voor ander of nieuw publiek.
- Wij willen dat de cultuuraanbieders meer aandacht gaan besteden aan marketing en pr en aan publieksonderzoek

Eén van de reacties op de website Frisse Wind:

Het "Cultureel-i-seizoen" in cultureel centrum Cardo van Werkenrode in Groesbeek: "met een reeks theatervoorstellingen bieden wij mensen met een handicap nadrukkelijk de kans tot culturele participatie en integratie. Vele artiesten hebben hun medewerking aan dit unieke project gegeven. De avonden worden mede mogelijk gemaakt door een groep van 80 vrijwilligers, bestaande uit personeel en cliënten van Werkenrode en mensen uit de regio. Inmiddels hebben 25.000 mensen mét en zónder handicap de optredens in Cardo bezocht.

5.2 Ruim baan maken voor culturele diversiteit

Gelderse accenten:

- wij willen speciale aandacht voor interculturele en religieuze verschillen diverse bevolkingsgroepen (bijvoorbeeld de cultuurbeleving van reformatorische bevolkingsgroepen op de Veluwe en de migrantencultuur in de steden)
- culturele diversiteit in Gelderland; wij willen ruimte geven aan de diversiteit tussen en binnen de verschillende regio's en aan de eigen culturele biografie van een bepaald gebied of streek.
- speciale aandacht voor cultuurbeleving in (kleinere) gemeenten; wij willen vooral nieuwe veelbelovende culturele initiatieven in de gemeenten kansen geven (de zgn. culturele kiemen).

Kunstenaarsvereniging Groenendaal in Doetinchem presenteert Kiem3 voor een frisse culturele wind door Gelderland: Sinds 1994 is de kunstenaarsvereniging actief in Doetinchem met het organiseren van exposities, kunstlessen in scholen, kunstdebatten, groepstentoonstellingen etc. De vereniging wil een nieuwe huisvesting realiseren in de dependance van de Gruitpoort in het (winkel)centrum van de stad en samen met museum, Staringinstituut en andere cultuurinstellingen "de omgeving tot ontkiemen" brengen, waardoor Doetinchem in de Achterhoek cultureel kan groeien.

5.3 Investeren in jeugd

Gelderse accenten:

- er moet meer aandacht komen voor jongerencultuur (25% van de Gelderse bevolking is jonger dan 18 jaar); cultuuraanbieders moeten meer oog hebben voor de cultuurbeleving bij jongeren en meer moeite doen om jongeren bij beleid en programmering te betrekken.
- cultuur en school zal zich in Gelderland vooral richten op het vraaggericht aanbieden van culturele activiteiten aan het (voortgezet) onderwijs, met speciale aandacht voor het V.M.B.O.
- cultuurbeleving door jongeren is vaak zelf doen; initiatieven die zich daarop richten moeten worden aangemoedigd en versterkt (jeugdtheaterscholen, popmuziek, Kunstbende, talentscouting etc.)
- het promoten van cultuurparticipatie door jongeren (bijvoorbeeld kunstambassadeurs etc.) moet sterk worden bevorderd.

Festival Jongeren Cultuur en Samenleving, een idee van het Gelders Politiek Jongeren Kontakt: "Jongeren gaan cultuur beleven door cultuur te maken. Door cultureel-creatieve en politiek-maatschappelijke activiteiten te combineren kunnen we jongeren prikkelen en nieuwe doelgroepen aanspreken".

5.4 Beter zichtbaar maken van het cultureel vermogen

Gelderse accenten:

- erfgoededucatie is een speerpunt in het Gelders beleid omdat wij jonge mensen binnen het onderwijs willen interesseren voor hun eigen geschiedenis en het Gelderse culturele erfgoed.
- de digitalisering van collecties en archieven is van groot belang om deze gemakkelijk toegankelijk te maken voor een breed publiek; initiatieven op dit vlak moeten worden aangemoedigd en ondersteund.
- de cultuur(historische) sector in Gelderland (musea, oudheidkamers, kastelen etc.) is sterk ontwikkeld, maar moet meer werk maken van marketing en pr en publieksonderzoek. bevordering van het cultuurhistorisch toerisme door een projectmatige aanpak en gezamenlijke promotie zal worden gestimuleerd

Het Kelderproject in Zutphen: men wil in vijf jaar tijd 40 historische kelders in de binnenstad voor het publiek toegankelijk maken, waarbij vooral ook culturele bestemmingen worden gezocht. Plan is om één van de kelders geschikt te maken voor kleinschalige optredens (muziek, literatuur en poëzie, exposities, poppentheater). Door dit plan wordt enerzijds een stukje cultureel erfgoed toegankelijk gemaakt, anderzijds een klein nieuw cultuurpodium gerealiseerd.

5.5 Culturele planologie op de agenda zetten

Het inrichten van de ruimte behelst natuurlijk meer dan louter en alleen een efficiënte en functionele ruimteverdeling. Voor de mate waarin wij onze omgeving waarderen zijn de stedelijke en de landschappelijke diversiteit en herkenbaarheid van minstens even groot belang. Een ruimtelijk beleid dat rijk is aan cultuur en oog heeft voor een goede balans tussen historische eigenheid én vernieuwing voorkomt dat een grauwsliuier over het landschap trekt. Veel van de ruimtelijke ontwikkelingen vonden en vinden plaats op regionale en provinciale schaal. Vandaar dat op provinciaal niveau de beleidsontwikkeling rond de inrichting van de ruimte volop in ontwikkeling is. In al deze plannen neemt cultuur -zowel oud als nieuwe- een belangrijke plaats in.

De integrale benadering van ons cultuur- en omgevingsbeleid geven wij op de volgende manieren vorm:

- Het waarborgen van een goede interne en externe afstemming tussen de verschillende disciplines die zich met cultuur en omgevingsbeleid bezighouden:
  - instellen van een interne Projectgroep Erfgoed en Omgeving in; stimuleren van de totstandkoming van een (extern) Gelders Platform Erfgoed.
- Niet realiseren van concrete projecten, waarin de integrale benadering tot uiting komt. Projecten waar wij de komende periode onze steun aan zullen geven:
  - *Het Limes-project*: Omdat de grens van het oude Romeinse Rijk, de *Limes*, in Gelderland nauwelijks aan de oppervlakte zichtbaar is, beseffen maar weinig mensen dat ook onze provincie zo'n bijzonder monument uit de Romeinse tijd rijk is. Het Limes-project heeft tot doel de bekendheid van dit monument te vergroten, onder meer door een functionele en verantwoorde inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling van de regio.
  - *Hedendaagse kunst en erfgoed*: Ook hedendaagse cultuuruitingen maken deel uit van ons cultuurbezit. Zij vormen als het ware ons toekomstige erfgoed. Met het oog hierop willen wij voorbeeldprojecten mogelijk maken waarbij de toegevoegde waarde van beeldende kunst of vormgeving bij de ruimtelijke inrichting centraal staat. In concreto denken wij voor de komende jaren aan de volgende projecten: Nieuwe Hollandse Waterlinie
    - Regionaal Park Over-Betuwe
    - Voortzetting project Van Weurt tot Deest (zie ook onderdeel Beeldende Kunst en Vormgeving van dit Actieprogramma)
- *Architectuur*: Voor de duurzaamheid en de kwaliteit van onze leefomgeving is niet alleen de kwantiteit van hetgeen gebouwd en aangelegd wordt doorslaggevend, maar vooral ook de kwaliteit ervan. Samen met Academie van Bouwkunst en andere instellingen die op dit terrein werkzaam zijn willen wij de aandacht voor goede architectuur stimuleren. Het accent hierbij ligt op de architectuur van het landelijke gebied en aangelegenheden waarin de provincie een rol van betekenis vervult, zoals de revitalisering van bedrijventerreinen.
  - *Culturele Biografie van gemeenten*: Wij denken hierbij aan het ondersteunen van projecten waarin gemeenten hun geschiedenis in kaart brengen, met name waar dit van invloed is geweest op de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente.Voor de projecten willen wij jaarlijks f 250.000,-- beschikbaar stellen.
- *Fort Asperen*: De Stichting Fort Asperen neemt binnen het provinciale cultuurbeleid een heel eigen plaats in. Vanaf ongeveer 1984 organiseert de stichting vrijwel jaarlijks een manifestatie in het fort. In deze manifestaties wordt met grote regelmaat een relatie gelegd tussen hetgeen getoond wordt en de specifieke historische en landschappelijke kenmerken van het Fort als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De activiteiten passen dan ook goed in hetgeen wij met culturele planologie voorstaan.

Los van de eenmalige subsidies voor projecten (in het kader van de subsidieregelingen voor Cultuurbereik of -productie) willen wij de activiteiten van de Stichting voor vier jaar ondersteunen met f 40.000,-- per jaar.

Manifestatie Hotel Belvédère van de Stichting Fort Asperen
De Nieuwe Hollandse Waterlinie, waar Fort Asperen deel van uitmaakt, is een belangrijk rijksproject in het kader van de culturele planologie (Belvédèrenota 1999). Stichting Fort Asperen wil de Nieuwe Hollandse Waterlinie in de verbeelding en ervaring van het Nederlandse publiek tot leven wekken. Daarom wordt in 2001 de manifestatie Hotel Belvédère georganiseerd. Een aantal kunstenaars uit binnen- en buitenland zullen de forten en de linie met hun werk verbeelden en ook zorgen voor de vormgeving/inrichting van diverse kamers in Hotel Belvédère. Er zullen dagtochten langs de waterlinie zijn o.l.v. deelnemende kunstenaars en het hotel in Fort Asperen biedt logeergelegenheid voor een klein aantal gasten.

6 GELDERSE STRATEGIE CULTUURBEREIK, SAMENWERKING LANGS DRIE LIJNEN

Gelderland is een omvangrijke provincie met grote regionale verschillen. Er is een groot aantal gemeenten, die al naar gelang omvang, geografische ligging en mogelijkheden hun eigen cultuurbeleid voeren. Het potentieel aan culturele organisaties en initiatieven die een rol kunnen spelen in het actieprogramma is enorm. Wij willen zoveel mogelijk recht doen aan de culturele diversiteit en de vele initiatieven, plannen en ideeën die zijn aangedragen, of in de toekomst nog zullen worden aangedragen. Dat kan alleen door een gerichte samenwerking met de gemeenten en de culturele organisaties in Gelderland op basis van een heldere strategie. Daarom willen wij de Gelderse strategie cultuurbereik concreet vorm geven langs drie lijnen.

6.1 Een cultuurpact met een aantal Gelderse regio's

Er moet worden gewerkt aan langdurige arrangementen met de gemeenten op het gebied van cultuur. Immers het culturele leven speelt zich dáár af. Een groot aantal gemeenten heeft gepleit voor meer samenwerking, zowel onderlinge samenwerking als samenwerking met de provincie. Wij willen deze culturele samenwerking stimuleren en het opzetten van regionale netwerken ondersteunen. Het ingang gezette proces (Frisse Wind) kan in die regionale netwerken worden voortgezet, ondermeer door uitwerking en uitvoering van kansrijke lokale of regionale projecten en ideeën voor dit actie-programma. Aansluiting moet worden gezocht bij de thema's en accenten uit paragraaf 5.

Wij willen daarmee het volgende bereiken:

- draagvlak en financieel commitment op regionaal niveau
- mogelijkheid voor regionale inkleuring/culturele identiteit/diversiteit
- een breder publieksbereik in het eigen gebied
- een spinn-off naar de kleinere gemeenten.

Daarom willen wij een "cultuurpact" met de regio's in Gelderland, waarbij primair verankering wordt gezocht bij een aantal actieve culturele (centrum)gemeenten en waar voldoende draagvlak is voor een dergelijke aanpak. Voorlopig willen wij cultuurpacten aangaan met twee regio's; in 2002 breiden we het aantal uit op basis van de eerste ervaringen. De twee regio's zijn:

a. regio Rivierenland: Tiel, Culemborg, Geldermalsen en Zaltbommel

Deze gemeenten voeren een zeer actief cultuurbeleid, hebben culturele voorzieningen met een regionale functie en werken op een aantal punten reeds samen. Deze culturele samenwerking willen wij verder stimuleren en faciliteren, waardoor ook andere gemeenten zich gaan aansluiten en nieuwe initiatieven mogelijk worden gemaakt.

Eén van de nieuwe initiatieven in het Rivierengebied is de Jongeren Theaterschool Rivierenland; bij uitstek een initiatief dat past binnen de thema's van het actieprogramma en waarbij regionale culturele samenwerking zijn vruchten zou kunnen afwerpen (gemeente Zaltbommel).

b. regio Noordwest Veluwe:

In deze gemeenten wordt gewerkt aan een eigen cultuurbeleid en is een regiovisie cultuur in ontwikkeling. Wij willen dit streven steunen, waarbij we rekening willen houden met de culturele achtergrond van de bevolking en het specifieke karakter van de plattelandsgemeenten in dit gebied.

"Nunspeet maakt deel uit van een gebied (Noord-Veluwe) dat in wezen een gemeenschappelijke cultuur heeft. Bezien zal worden of een gemeenschappelijk regionaal beleid mogelijk is (regiovisie cultuur)" (gemeente Nunspeet).

6.2 Een verbond met de vier grote Gelderse steden

De vier grote steden⁴ zullen een eigen actieprogramma opstellen en ontvangen daarvoor rechtstreeks een (beperkt) budget van het rijk. Omdat de culturele voorzieningen in de steden tevens een functie vervullen voor de direct omliggende gemeenten, willen wij aan regionale samenwerking bij dit actie-programma extra aandacht besteden. Bovendien willen wij een aantal (voorbeeld)projecten gezamenlijk met de steden financieren. Met de vier grote steden worden daarom afspraken gemaakt over:

- samenwerking met (culturele instellingen in) de direct omliggende gemeenten
- afstemming van programma's en projecten voorzoverbovenstedelijk (bijvoorbeeld cultuur en school)
- mogelijke ondersteuning stedelijke voorbeeldprojecten
- beschikbare budgetten en co-financiering
- de kwaliteitsbeoordeling

Uit de aankondiging actieplan gemeente Arnhem:

"Jouw cultuur is anders dan de mijne.. omdat ik 50 ben en jij 20...ik leef anders, ik zie er anders uit, ik luister naar andere muziek, ik kijk naar andere tv-programma's.....Of misschien bent u ouder en ik jong, ... U houdt van Bach, ik van Eminem en Puff Daddy, u schildert, ik tatoeër, u rijdt in een Volvo, ik op een Kawasaki... Mijn cult lijkt in niets op uw cultuur...."

6.3 Een sterke provinciale regie- en aanjaagfunctie

Wij willen op provinciaal niveau onze energie vooral richten op die taken die niet op lokaal niveau kunnen worden opgepakt. Wij willen de goede randvoorwaarden scheppen, budgetten beschikbaar stellen, de kwaliteitsbeoordeling verzorgen en de voortgang van het proces bewaken en waar nodig aanjagen. De provincie richt zich dus concreet op:

- de regie van het totale actieprogramma Frisse Wind en het stellen van randvoorwaarden
- de organisatie en de communicatie van het proces
- de voortgang en de kwaliteitsbewaking op provinciaal niveau
- de aansturing en ondersteunen van de regionale netwerken (bepalen van randvoorwaarden) stimuleren en financieel steunen van grote projecten en festivals binnen het actieprogramma
- steunen van voorbeeldprojecten en pilots
- ondersteuning kleine gemeenten

www.gelderland.frissewind.nl" Op 15 juni opent de provincie een website waarop men ideeën kan lanceren die de cultuur in Gelderland dichterbij de gebruiker zouden kunnen brengen of andersom. De inzender van het beste idee krijgt een prijs. Bovendien wordt het idee met provinciaal geld uitgevoerd". Uit persbericht van 14 juni 2000

⁴) Apeldoorn, Arnhem, Nijmegen en Ede.

7 UITWERKING ACTIEPROGRAMMA FRISSE WIND

Bij de uitwerking van ons actieprogramma maken wij onderscheid tussen een regionaal deel en een provinciaal deel.

7.1 Regionaal deel

In twee Gelderse regio's willen wij samen met de betrokken gemeenten een cultuurpact afsluiten, waarin de regionale uitvoering van het actieprogramma is geregeld. Ons staat daarbij het volgende model voor ogen.

Culturele projectontwikkelaar

Per regio wordt voor vier jaar een culturele projectontwikkelaar aangesteld. Het gaat om ca. 0,6 formatieplaats per regio, waarvoor ca. f 90.000 per jaar beschikbaar is (incl. overhead). Aanhaking kan geschieden bij de Stichting voor Kunst en Cultuur Gelderland. Detachering van de projectontwikkelaar bij één van de regiogemeenten is ook een mogelijkheid.

Taken culturele projectontwikkelaar:

- regionale culturele netwerken ontwikkelen en versterken
- draagvlak bij gemeenten verwerven en vergroten
- in kaart brengen en beoordelen relevante culturele initiatieven (Frisse Wind-reacties)
- projectontwikkeling en (financiële) ondersteuning projectuitvoering actieprogramma op regionaal niveau
- monitoring en verslaglegging projecten
- verzorgen communicatie (lokaal -regionaal- provinciaal)

Projectenbudget

De culturele projectontwikkelaar krijgt een budget van ca. f 100.000 per jaar. Dit budget is bedoeld voor het aanjagen en ondersteunen van regionale culturele initiatieven in het kader van het actieprogramma.

Randvoorwaarden

- projecten moeten passen binnen thema's en accenten van het provinciale programma;
- projecten moeten aantoonbaar gericht zijn en afrekenbaar zijn op het bereiken van meer of ander publiek;
- projecten moeten voor 50% worden gefinancierd door gemeenten, bedrijfsleven, fondsen en/of eigen bijdragen
- er vindt een adequate kwaliteitsbeoordeling plaats.

Kwaliteitsbeoordeling

De projectontwikkelaar moet voldoende inhoudelijke competenties bezitten om de kwaliteit van projecten te kunnen beoordelen. Door aanhaking aan de Stichting voor Kunst en Cultuur Gelderland, is voor alle kunstdisciplines aanvullende expertise voor hem beschikbaar. Voorts zal hij zorgdragen voor een klankbord-commissie o.i.d., waarin vertegenwoordigers van doelgroepen, cultuuraanbieders en regiogemeenten kunnen participeren. De concrete vormgeving en de organisatie van de kwaliteitsbeoordeling is een verantwoordelijkheid van de projectontwikkelaar.

Projectbeheer en financiële afwikkeling

De ondersteuning voor het beheer en de financiële afwikkeling van de projecten, willen wij laten verzorgen door de Stichting voor Kunst en Cultuur Gelderland.

7.2 Provinciaal deel

Het provinciale deel van het actieprogramma bestaat uit de volgende actiepunten.

1 Provinciale culturele infrastructuur; versterken wat goed is

Wij willen voortgaan met ons beleid met betrekking tot cultuurparticipatie zoals verwoord in de cultuurnota Verbindingen, maar dit op onderdelen verder versterken. In het kader van dit actieprogramma gaat het om de volgende actiepunten.

a. Faciliteren culturele steunfunctie-instellingen

Wij willen aan de Stichting voor Kunst en Cultuur Gelderland en het Gelders Oudheidkundig Contact extra financiële middelen beschikbaar stellen voor het ondersteunen van culturele instellingen op het gebied van marketing en pr. Het gaat om een extra bijdrage van in totaal f 136.000,- per jaar.

b. Subsidies voor grote culturele manifestaties en festivals

Voor een aantal culturele manifestaties willen wij in meerjarig perspectief extra geld uittrekken om deze te versterken. Zij richten zich alle op een ruim publiek. Tot deze categorie behoren ondermeer Het Kinderfestival Debuut, Music Meeting in Nijmegen, het Straattheater Festival Doetinchem, het Muziekfestival van het Nationaal Jeugd Orkest en de jaarlijkse manifestaties van de Stichting Fort Asperen. Wij reserveren voor dit soort manifestaties in 2001 een bedrag van f 500.000. Vanwege het potentieel van deze en andere nieuwe culturele manifestaties overwegen wij dit bedrag voor de periode 2002-2004 te verhogen tot f 750.000 per jaar.

c. Versterking provinciale circuits kleinschalige podiumkunsten en film

Wij willen het succesvolle beleid ten aanzien van de provinciale circuits voor kleinschalige podiumkunsten en film verder uitbouwen. Hiervoor willen wij in 2001 f 137.000 extra uittrekken. In 2002 en volgende jaren willen wij dit bedrag verhogen naar f 190.000 per jaar, ondermeer ten behoeve van de popmuziek.

d. Versterking project Cultuur en School

Het project Cultuur en School dat de verankering van de cultuureducatie in het onderwijs beoogt, willen wij de komende jaren intensiveren en uitbouwen met de volgende onderdelen:

- een ontwikkelingsproject erfgoededucatie
- het project Kunstmaat, een servicebureau voor kunstbemiddeling voor scholen
- stimuleringsprojecten ten behoeve van het V.M.B.O.
- educatieve projecten van Muziekgroep De Ereprijs en Museum Het Valkhof

De stichting Edu-art staat bij de ontwikkeling en uitvoering van deze projecten centraal. Voor deze projecten hebben wij een bedrag van f 840.000 per jaar gereserveerd. Het betreft geormerkt geld binnen het kader van dit actieprogramma. Voor toelichting verwijzen we naar hoofdstuk 8.

e. Ombuigen geldstroom beeldende kunst

Het provinciale beeldende kunstbeleid zal de komende jaren meer dan voorheen, in het teken staan van de vergroting van het cultuurbereik en ter stimulering van het culturele ondernemerschap. De geldmiddelen die vooralsnog geormerkt zijn voor de beeldende kunst, zullen ondermeer worden ingezet voor voorzieningen zoals de kunstuitleen en voor manifestaties, eenmalige subsidies aan (jonge) kunstenaars en voor werkplaatsen. Voor toelichting verwijzen we naar hoofdstuk 8.

2 Ruim baan voor frisse wind en nieuwe initiatieven, Provinciaal projectenbudget Frisse Wind

Wij willen een flexibel provinciaal budget beschikbaar stellen om ruimte te geven aan nieuwe initiatieven op het gebied van cultuurbereik. De suggesties en projectideeën die in het kader van de prijsvraag Frisse Wind werden ingediend, zullen op hun haalbaarheid en uitvoerbaarheid moeten worden beoordeeld. Het provinciale budget moet breed ingezet kunnen worden op de vijf thema's en Gelderse accenten van dit programma. Zowel eenmalige als meerjarige projecten komen voor ondersteuning in aanmerking. Het budget is bedoeld voor projecten die door hun aard, omvang en reikwijdte niet in het regionaal deel van het actie-programma en regionaal budget passen. Voor 2001 zal het provinciaal projectenbudget f 1.382.500 bedragen, voor de jaren 2002 tot en met 2004 zal dit wellicht verhoogd worden. Het provinciaal projectenbudget Frisse Wind is bedoeld voor o.a.:

- premies voor voorbeeldprojecten en baanbrekende initiatieven
- onderzoek en experimenten / pilots publieksbereik
- stimuleren marktgericht werken/vraagsturing cultureleinstellingen
- toetsing haalbaarheid en eventuele uitvoering Frisse WindProjecten
- Frisse Wind Prijs Gelderland
- regionale of regio-overstijgende projecten (bijv. culturele planologie)
- steunen van bijzondere initiatieven (kiemen) in (kleine)gemeenten

Provinciaal projectenbudget Frisse Wind Voorbeelden van projecten en projectideeën die mogelijk voor ondersteuning in aanmerking komen:

- culturele projecten van zorginstellingen zoals bijvoorbeeld Het Culturele feest Sterkzinnig van Groot-Schuylenburg in Apeldoorn
- projecten die de Gelderse cultuurgebruiker faciliteren, zoals bijvoorbeeld GA-Gelders (culturele instappas) of de Kunstbus Gelderland
- projecten die de kunst naar de gebruiker brengen, zoals de Kunstuitleenbus
- projecten die zich specifiek richten op cultuurbeleving door jongeren, zoals bijvoorbeeld het project Cultuur 2000 Zutphen voor jongeren in het v.m.b.o. of de Kunstbende
- projecten op het terrein van de culturele planologie, zoals regionale historische netwerken

Randvoorwaarden

Voor de behandeling van aanvragen uit deze pot hebben wij een subsidieregeling voorgelegd aan Provinciale Staten (bijgevoegd) Daarin is onder meer geregeld:

- projecten moeten passen binnen thema's en accenten van het provinciale programma; projecten passen qua aard, omvang of reikwijdte niet in het regionale programma en budget
- projecten moeten aantoonbaar gericht zijn en afrekenbaar zijn op het bereiken van meer of ander publiek;
- provinciale subsidie draagt gedeeltelijk bij aan de totale exploitatie; het overige deel moet worden gedekt uit eigen bijdragen of bijdragen van derden;
- er vindt een adequate kwaliteitsbeoordeling plaats.

Kwaliteitsbeoordeling

Voor de kwaliteitsbeoordeling van de projecten denken wij in eerste instantie aan een adviescommissie. In deze adviescommissie zullen deskundigen zitting moeten nemen die de projecten kunnen beoordelen op inhoudelijke (artistieke) gronden, alsook op het aspect van publieksbereik. De adviescommissie moet zodanig worden samengesteld dat de culturele diversiteit zowel wat betreft aanbod als publieksbereik tot zijn recht komt. Wij willen daarom dat in deze advies-commissie in ieder geval voldoende kennis aanwezig is of geraadpleegd kan worden.

3 Projectgelden Verbond Grote Steden

Voor de uitvoering van het Verbond met de Grote Steden willen wij een apart projectenbudget reserveren van f 100.000 in 2001 en f 350.000 per jaar in de periode 2002-2004. Dit projectenbudget is bedoeld als stimuleringsbudget ten behoeve van de culturele samenwerking met de direct omliggende gemeenten en voor bijzondere stedelijke voorbeeldprojecten. Over te hanteren criteria willen wij overleggen met de steden. De kwaliteitsbeoordeling laten wij in beginsel over aan de adviescommissies van de steden, tenzij men een beroep wil doen op de provinciale adviescommissie.

DEEL C BEELDENE KUNST EN VORMGEVING

8 BEELDENE KUNST EN VORMGEVING

8.1 Analyse

Beeldende kunst en vormgeving vervullen in de Gelderse culturele infrastructuur een belangrijke rol. Dit komt onder meer doordat in onze provincie is een groot aantal belangrijke instellingen op het terrein van de beeldende kunst is gevestigd. Musea voor hedendaagse kunst in Arnhem, Apeldoorn, Otterlo, Zutphen en Nijmegen en de Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem zijn hiervan de meest in het oog lopende voorbeelden. Het is dan ook niet vreemd dat kunstenaars en vormgevers zich thuis voelen in Gelderland. Zij werken hier en ontplooiën samen met anderen, jaarlijks een groot aantal initiatieven. Dit alles zorgt voor een levendig kunstklimaat, waarin een grote verscheidenheid aan initiatieven en instellingen tot bloei kwamen. De Gemeenschap Beeldende Kunstenaars, kunstenaarsinitiatieven als Het Hooghuis in Arnhem, De Paraplu-fabriek in Nijmegen en Archipel in Apeldoorn, de werkplaatsen De Olifant in Nijmegen en Plaatsmaken in Arnhem en Galerie Marzee, toonaangevend op het gebied van vormgeving, zijn hier van voorbeelden.

Opvallend is de toenemende betekenis, zowel kwantitatief als kwalitatief, van mode en vormgeving. Ook hier zorgen galeries, musea en, met name, de Hogeschool, voor een stimulerende voedingsbodem.

Naast deze sterke kanten zijn er aantal aspecten die minder tot tevredenheid stemmen:

- *Ondersteuningsinstellingen:* De samenhang in het werk van de instellingen die op provinciaal niveau werkzaam zijn op het terrein van de beeldende kunst en vormgeving moet verbeterd worden. Nieuwe taken moeten worden opgepakt en bestaande moeten beter op de vraag van het publiek worden afgestemd.
- *Regionale spreiding:* Hoewel Gelderse gemeenten ook in de voorgaande beleidsperiodes ondersteund werden bij het opbouwen van een beeldende kunstbeleid, is de aandacht voor beeldende kunst toch in belangrijke mate geconcentreerd in de grote steden en dan vooral in Arnhem. Zowel in het belang van het cultureel ondernemerschap van de kunstenaars als uit oogpunt van publieksbereik is het zaak de beeldende kunst in de regio te versterken.
- *Vormgevingsbeleid:* Het provinciale vormgevingsbeleid is vooral gericht op de industriële vormgeving aan de ene kant en, helemaal aan de andere kant, de stimulering van het experiment. Een goed beleid voor (startende) zelfstandige vormgevers ontbreekt.
- *Kunst in de Openbare Ruimte:* Hoewel kunst in de openbare ruimte een centrale plaats in het provinciale kunstbeleid verdient, was hiervoor de laatste jaren een verminderde aandacht.

Naast deze opmerkingen over concrete onderdelen van ons kunstbeleid nog twee algemene kanttekeningen:

- *Cultureel ondernemerschap:* De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in de ontwikkeling van de beeldende kunst, zowel van de kunst in zijn algemeenheid als in de artistieke ontwikkeling van de individuele kunstenaar. De positie van de kunstenaar als ondernemer is hierdoor wellicht wat veronachtzaamd.
- *Bereik:* Op het gebied van de beeldende kunst in Gelderland veel te beleven. Het is echter zaak dat zoveel mogelijk mensen hier kennis van kunnen en willen nemen. Hoewel hier de laatste jaren al veel energie in is gestoken, is op dit punt nog veel winst te boeken.

Al met al kunnen wij bogen op een sterke basis voor ons beeldende kunst en vormgevingsbeleid voor de komende jaren. Niettemin verdienen sommige zaken extra aandacht en een extra stimulans. De middelen die beschikbaar komen in het kader van dit Actieprogramma willen wij, voortbouwend op hetgeen aanwezig is, inzetten voor deze extra stimulans. Zoals gezegd, een deel van dit beleid is nieuw en een deel is een voortzetting van het bestaande beleid. Dit wil echter niet zeggen dat wij het bestaande beleid ongewijzigd voortzetten. Integendeel, ook het bestaande beleid is kritisch onder de loep genomen en vrijwel altijd aangescherpt op de uitgangspunten *cultuurbereik*, *cultureel ondernemerschap* en de betekenis van de beeldende disciplines voor de *culturele planologie*.

8.2 Doelen

Uit de voorgaande paragraaf vloeit voort dat het beeldende kunst- en vormgevingsbeleid de komende jaren een extra impuls verdient voor het *vergroten van het bereik* en het *versterken van het cultureel ondernemerschap*. Hoewel het hier gaat om twee verschillende doelen, is het niet zo dat wij deze via strikt gescheiden clusters van activiteiten nastreven. Vrijwel alle activiteiten die wij met ons beleid mogelijk maken dragen bij aan beide doelen. Alleen het accent verschilt. De scheiding die wij hier aanbrengen is dan ook tot op zekere hoogte kunstmatig. Feitelijk beogen wij het productieklimaat (in casu het cultureel ondernemerschap) te versterken met activiteiten die tevens de belangstelling voor beeldende kunst en vormgeving bij een groot en nieuw publiek vergroten. In het onderstaande overzicht geven wij eerst de activiteiten, waarin het accent ligt op het vergroten van het bereik, dan de activiteiten die min of meer in gelijke mate bereik en ondernemerschap nastreven en ten slotte de activiteiten die in hoofdzaak zijn gericht op de versterking van het cultureel ondernemerschap. In al ons beleid vragen wij op alle onderdelen nadrukkelijk aandacht voor de actieve en receptieve participatie van nieuwe doelgroepen, zoals jongeren, allochtonen en bewoners van zorginstellingen. Kortheidshalve volstaan wij hier met een verwijzing naar onze Cultuurnota *Verbindingen* en het algemene deel van dit Actieprogramma.

8.2.1 Bereik

- *Subsidieregeling Gemeenten, waterschappen en instellingen*

Met deze regeling stimuleren wij het aankopen van kunst en het verstrekken van kunstopdrachten door gemeenten, waterschappen en non-profitinstellingen. De belangrijkste voorwaarden om voor subsidie in aanmerking te komen zijn:

→ het moet gaan om recent werk van een kunstenaar die zich beroepsmatig bezig houdt met beeldende kunst;

→ het kunstwerk moet een publieke bestemming krijgen.

Natuurlijk moet het kunstwerk van voldoende artistieke kwaliteit zijn. Daarom is een positief advies van een adviescommissie beeldende kunst vereist. Deze regeling heeft de afgelopen periode bewezen in een duidelijke behoefte te voorzien. Jaarlijks worden dankzij deze regeling gemiddeld 14 kunstopdrachten gerealiseerd. Nieuw in de regeling voor de jaren 2001-2004 is, dat ook gemeentelijke kunstplannen, voor een bijdrage in aanmerking komen. Hiermee leggen wij een relatie met ons beleid op het terrein van de culturele planologie.

Omdat het gaat om kunstwerken met een publieke bestemming, verspreid over Gelderland, levert deze regeling een belangrijke bijdrage aan onze doelen op het gebied van cultuurbereik.

Subsidie wordt alleen verleend in de kosten die direct betrekking hebben op het kunstwerk zelf.

Daarom stimuleert de regeling eveneens aan het cultureel ondernemerschap van kunstenaars.

- *Musea*

Voor een goed overzicht van Gelderse beeldende kunst is het noodzakelijk dat met enige regelmaat kunst aangekocht en getoond wordt. Dit hoeft niet te resulteren in een afzonderlijke "collectie Gelderland". Werk van Gelderse kunstenaars moet daarentegen juist een plaats krijgen binnen algemene collecties hedendaagse kunst. Daarom stellen wij vier musea voor hedendaagse kunst in staat om werk aan te kopen van Gelderse beeldend kunstenaars. Het Museum voor Moderne Kunst (Arnhem) Museum het Valkhof (Nijmegen), het Van Reekummuseum (Apeldoorn) en Museum Henriëtte Polak (Zutphen) ontvangen hiervoor jaarlijks ieder f 15.000,-.

- *Documentaire fotografie*

Documentaire fotografie is een discipline binnen de fotografie waarbij de fotograaf met een serie foto's een persoonlijke visie geeft over een bepaald onderwerp. Het gaat hierbij om onderwerpen die door zowel de opdrachtgever als de fotograaf van belang geacht worden. In die zin hebben de documentaires een historische waarde maar passen ze door het zeer persoonlijke (artistieke) statement van de fotograaf ook in het beeldende kunstbeleid. Gebieken is dat deze kunstvorm door zijn actualiteit en herkenbaarheid toegankelijk en interessant is voor een breed publiek. Om een zekere vrijblijvendheid in de keuze van de onderwerpen te voorkomen, willen wij dat de opdrachten in de komende periode sterker aansluiten bij actuele ontwikkelingen in onze provincie. Het mag niet zo zijn dat fotoseries als het ware "ongebruikt" in het depot verdwijnen. Het budget voor documentaire fotografie is niet alleen bestemd voor de opdrachten zelf, maar ook om het uiteindelijke resultaat van de opdracht goed tot zijn recht te laten komen, dat wil zeggen onder de aandacht van een breed publiek te brengen. Hoewel dit kan betekenen dat niet meer altijd twee opdrachten per jaar verstrekt kunnen worden, komt dit per saldo toch de kwaliteit van het beleid ten goede.

Naast de bovenstaande instrumenten die met gelden uit het Actieprogramma-BKV bekostigd worden, stimuleren wij met autonome middelen het bereik door:

- Tentoonstellingsdienst, voor het vervaardigen van reizende educatieve en informatieve tentoonstellingen;
- Provinciale kunstcollectie;
- Algemene projecten, zoals het project Gelderland Cultuurland, cultuurdebatten etc.

Ook het algemene deel van het Actieprogramma staat in beginsel open voor activiteiten op het terrein van de beeldende kunst, met name daar waar de beeldende kunst in samenhang met andere disciplines wordt gepresenteerd (culturele planologie, budget *Frisse Wind*, gebiedsgericht beleid).

8.2.2 Bereik en cultureel ondernemerschap

- *Provinciale instellingen*

Provinciale taken op het terrein van de beeldende kunst worden momenteel met name uitgevoerd door drie instellingen: de Gemeenschap Beeldende Kunstenaars (GBK), de Stichting Kunst en Cultuur Gelderland (SKCG) en de Stichting Beeldende Kunst (SBK). Daarnaast voeren instellingen zoals EduArt, maar ook de provincie zelf taken uit op het terrein van de beeldende kunst. De verdeling van taken is historisch verklaarbaar. Zij is echter niet functioneel en verre van duidelijk voor het publiek. Zeker nieuw te ontwikkelen taken vereisen steeds meer een integrale aanpak. Initiatieven om nieuw publiek, zoals jongeren en allochtonen, te bereiken hebben een grotere kans van slagen als ze gezamenlijk aangepakt worden. Met het oog hierop besloten wij in onze uitgangspuntennota *Verbindingen*, dat er meer organisatorische samenhang moet komen in de provinciale functies op het terrein van de beeldende kunst, in de verwachting dat "(...) daardoor een slagvaardig en goed toegankelijke organisatie ontstaat, waar beeldende kunst getoond en uitgeleend wordt en van waaruit tal van activiteiten georganiseerd worden. De samenbundeling moet leiden tot één aanspreek- en informatiepunt voor kunstenaars, instellingen en publiek (...)".

Concreet gaat het om de volgende functies:

- Ondersteuning en stimulering van de regionale en lokale beeldende kunst-infrastructuur door het verzorgen van een aantal taken voor de kunstuitlenen in Gelderland en, in relatie hiermee, de ondersteuning van de gemeentelijke centra voor beeldende kunst
- Realiseren van provinciale projecten kunst in de openbare ruimte en de ondersteuning van het lokale en regionale beeldende kunstbeleid.
- Uitgave publicaties zoals nu Het Blad en de Tentoonstellingskrant (nu GBK, SBK)..
- (Laten) maken en distribueren van reizende educatieve en informatieve tentoonstellingen op het terrein van de beeldende kunst.
- Beheer documentatie Gelderse beeldende kunstenaars.
- Ontwikkelen van en participeren in eenmalige bijzondere projecten met een provinciale uitstraling
- Uitvoering onderdelen van het provinciale beeldende kunstbeleid

Naast deze afzonderlijke functies zal vanuit de beeldende kunst en vormgeving voortdurend een inbreng geleverd moeten worden aan het werk van andere instellingen, zoals het GOC, organisaties voor monumenten, architectuur, toerisme etc., maar vooral ook aan algemene organisaties. Minimaal zal een educatieve deskundigheid opgebouwd dienen te worden. Voor het nieuwe Centrum Beeldende Kunst Gelderland staat het belangstellende publiek centraal. Bij "publiek" moeten we denken aan in kunst geïnteresseerde individuen of bedrijven. Vaak zal het ook gaan om gemeenten en (kunst-) instellingen die geïnteresseerd zijn in een vraag hebben over beeldende kunst. Bij de dienstverlening zal steeds de regionale diversiteit van Gelderland voorop moeten staan. Hierbij gaat het niet alleen om verschillen in de aard van het lokale en regionale kunstklimaat, maar ook om de structuur er van. De verwerving van kunst voor de kunstuitleen (voorheen SBK), en een activiteitenbudget voor onder meer de uitgave van Het Blad en de Tentoonstellingskrant en de organisatie van manifestaties (voorheen budget GBK), komen ten laste van het Actieprogramma-BKV voor respectievelijk f 591.792,- en f 110.000,-. Voor het overige wordt het centrum bekostigd met autonome middelen (bijvoorbeeld de tentoonstellingsdienst en de documentatie beeldende kunstenaars). Voor een aantal taken is een substantiële verruiming van het budget nodig. Hiervoor reserveren wij f 230.000,- per jaar (autonome middelen).

• *Kunst in de Openbare Ruimte*

Kunst in de openbare ruimte zal de komende jaren een centrale plaats innemen in ons beeldende kunst beleid. Kunst op locaties waar iedereen hier kennis van kan nemen betekent een zichtbare schakel tussen kunstenaar en publiek, letterlijk dichtbij als onderdeel van het dagelijks leven. Kunsttoepassingen geven een eigen gezicht aan een gebouw, een wijk of een landschap. Ze dragen zo bij aan de diversiteit van onze gebouwde en ongebouwde omgeving en is daarmee onderdeel van de culturele planologie. Een actief beleid voor kunst in de openbare ruimte is ook een stevige impuls voor de beeldend kunstenaar als cultureel ondernemer en niet alleen omdat de opdrachten belangrijk zijn voor de inkomenspositie van kunstenaars. Goede projecten komen immers tot stand in een actieve wisselwerking tussen de kunstenaar, de opdrachtgever en zijn publiek. Dit vereist naast specifieke kunst-inhoudelijke capaciteiten ook een ondernemende en op communicatie met de opdrachtgever en het publiek gerichte instelling.

Kunst in de openbare ruimte willen wij langs drie sporen stimuleren. Eèn via het actieprogramma, twee op een andere manier. Volledigheidshalve vermelden wij hier kort de drie sporen.

→ In de beleidsplanperiode 1997-2000 was jaarlijks een beperkt budget beschikbaar voor **voorbeeld stellende kunsttoepassingen in de openbare ruimte**. Het gaat hierbij om projecten die door hun aard of omvang een voor Gelderland nieuwe ontwikkeling in de beeldende kunst betekenen. Vrijwel alle projecten werden samen met een gemeente uitgevoerd. Hoewel hiermee een aantal waardevolle projecten ingang gezet kon worden was het beschikbare budget eigenlijk te beperkt. Het budget voor deze projecten willen wij meer in overeenstemming brengen met het belang dat wij toekennen aan dit onderdeel van ons kunstbeleid. Het -bestaande- budget op grond van het Actieprogramma-BKV van f 125.000,- verhogen wij voor de komende periode met f 100.000,- (autonome provinciale middelen) per jaar.

- **Percentageregeling:** één procent van de kosten voor aanleg van provinciale wegen en fietspaden wordt besteed aan kunstwerken. (gemiddeld f 300.000,-- autonome provinciale middelen; uiteraard niet ten laste van het Actieprogramma-BKV).
- De kwaliteit van het ruimtelijk beleid wordt verhoogd door een goede inpassing van sporen uit het verleden én het gebruik maken van beeldende kunst en vormgeving. Daarom willen wij in het kader van ons beleid rond de **culturele planologie** projecten stimuleren waarin met beeldende kunst of vormgeving een relatie gelegd wordt tussen historische waarden en de manier waarop wij nu vorm geven aan onze omgeving. (zie hoofdstuk 5.5 van dit Actieprogramma)

De realisering van de projecten "kunst in de openbare ruimte" en de publieksbegeleiding willen wij onderbrengen bij de het Centrum Beeldende Kunst Gelderland. Wij vragen de nieuwe organisatie tevens om aandacht te schenken aan goede informatie over de kunstwerken, waardoor de zeggingskracht er van voor het publiek beter tot zijn recht komt.

8.2.3 Cultureel ondernemerschap

- **Werkplaatsen**

Niet altijd kunnen beeldend kunstenaars beschikken over de benodigde apparatuur om hun werk te vervaardigen. De kosten zijn daarvoor te hoog. Daarom bestaan er in Arnhem en Nijmegen werkplaatsen waar faciliteiten ter beschikking staan voor kunstenaars uit de gehele provincie. Voor het "Grafisch Centrum Plaatsmaken" in Arnhem gaat het om bijzondere grafische voorzieningen en een computerwerkplaats, waar kunstenaars kunnen werken met digitale media. "De Olifant" in Nijmegen beschikt over een bronsgieterij waar kunstenaars kunnen werken die zichzelf het brons gieten eigen willen maken. De werkplaatsen passen goed in ons beleid om naast projectgebonden subsidies ook bijzondere faciliteiten te ondersteunen waar meer kunstenaars gebruik van kunnen maken. Omdat beide instellingen voor bepaalde onderdelen van hun werk steeds meer een provinciale functie vervullen is een provinciale bijdrage voor deze onderdelen op zijn plaats. Voor een goede spreiding van voorzieningen werken wij samen met de gemeente aan een voorziening in Apeldoorn. Wij denken daarbij niet aan een 'traditionele' werkplaats, maar aan een workshop-achtige voorziening voor culturele planologie en kunst in de openbare ruimte, van waaruit allerlei projecten gestalte kunnen krijgen. Deze opzet sluit goed aan bij de wensen in het veld, zoals bleek tijdens de provinciale themabijeenkomsten die in het voorjaar van 2000 plaatsvonden ter voorbereiding van (onder meer) dit Actieprogramma.

- **Subsidieregeling Cultuurproductie**

In 2001-2004 gaan de bestaande regelingen ten behoeve van de productie in de beeldende kunst en de podiumkunsten op in één brede regeling ter versterking van het productieklimaat. Voor de beeldende kunst betekent dit dat de huidige regeling ten behoeve van projecten van kunstenaars en vormgevers ophoudt te bestaan. De oude regeling was met name gericht op de artistieke ontwikkeling van de individuele kunstenaar. De inhoud van de nieuwe regeling stemmen wij af op recente ontwikkelingen in de beeldende kunst, zoals de positie van de toegepaste kunst, het ondernemerschap van de gevestigde en startende kunstenaar en de rol van de beeldende disciplines voor de culturele planologie. Hierbij denken wij bijvoorbeeld aan de activiteiten van de Stichting Fort Asperen (zie ook paragraaf 5.5) en de Stichting van Weurt tot Deest. Laatstgenoemde stichting ontwikkelt projecten, waarin de betekenis van de kunst voor het landschappelijk waardevolle uiterwaarden-landschap centraal staat. De stichting betreft naast professionele kunstenaars, onderwijsinstellingen en milieuorganisaties ook nadrukkelijk de plaatselijke bevolking bij de totstandkoming van haar activiteiten. Al met al wordt de nieuwe regeling *Cultuurproductie* voor beeldende kunstenaars en vormgevers breder en meer divers. Met de nieuwe regeling vervalt de beperking tot individuele activiteiten. Activiteiten van instellingen of van ad-hoc samenwerkingsverbanden komen eveneens voor subsidie in aanmerking. Hiermee sluiten wij beter aan bij de dynamiek van de kunsten zelf.

- *De kunstenaar en het bedrijfsleven*

Inzichten uit het bedrijfsleven waar het gaat om ondernemerschap, marktbenadering of bedrijfsvoering kunnen van belang zijn voor kunstenaars en kunstinstellingen. Omgekeerd kan de creativiteit van de kunstwereld van grote betekenis zijn voor het bedrijfsleven. Om na te gaan hoe deze werelden meer bij elkaar betrokken kunnen worden gaven wij in 2000 de Gelderse Ontwikkelingsmaatschappij een onderzoeksopdracht. Wij zijn zeer benieuwd naar de uitkomsten van dit onderzoek. Vervolg-projecten kunnen beoordeeld worden in het kader van de subsidieregeling *Cultuurproductie*. Wellicht mondt een en ander uit in de oprichting van een Culturele ontwikkelingsmaatschappij.

- *Vormgevingsbeleid*

Het vormgevingsbeleid van de provincie Gelderland is er op gericht voorwaarden te scheppen voor een goed productieklimaat voor vormgevers in Gelderland. Voor een vruchtbaar werkklimaat voor vormgevers hebben wij twee instrumenten:

- De regeling *Productie*, waarop vormgevers en instellingen op het terrein van vormgeving een beroep kunnen doen. Binnen deze regeling is ruimte om te experimenteren, materiaalonderzoek te doen en het product op de markt te brengen
- De *Gelderse Vormgevingsprijs*, die een keer in de twee jaar wordt uitgereikt aan een producent of opdrachtgever en een vormgever. Bij dit laatste instrument belonen wij, na de totstandkoming en het op de markt brengen van een product, de samenwerking tussen vormgever en producent/opdrachtgever.

De Gelderse Vormgevingsprijs werd in 1999 voor de vierde keer uitgereikt aan een combinatie van een opdrachtgever/producent en een ontwerper van een product. Voor het eerst werd ook het criterium duurzaamheid in de keuze van de jury meegewogen, zij het dat dat nog wat vrijblijvend gebeurde. Wij overwegen de jury voor een volgende editie zo samen te stellen dat dit aspect meer aandacht krijgt. Daarnaast willen wij meer zorg besteden aan de publiciteit rond de prijs en de spin-off activiteiten, zodat tijdens en na afloop van de uitreiking meer bekendheid over de prijs en de prijswinnaars en genomineerden gegeneerd wordt. Een van de doelstellingen van de Gelderse Vormgevingsprijs is de samenwerking tussen ontwerper en producent/opdrachtgever te stimuleren. Dit brengt met zich mee dat het accent bij de prijs in de loop van de jaren meer komen te liggen op het industrieel vervaardigde product. De zelfstandige, minder op het industriële product gerichte vormgever, dreigt daarmee op de achtergrond te raken. Wij vinden de rol van deze vormgevers toch belangrijk. Zo kunnen zij, door een iets grotere afstand tot de industrie, een inspiratiebron zijn voor andere vormgevers. In de komende periode willen wij overleggen met vertegenwoordigers van de Hogeschool voor de Kunsten Arnhem, het Vormgevingsinstituut, Galerie Marzee en individuele ontwerpers om te bezien welk beleid wij op dit terrein kunnen ontwikkelen. Gelet op de betekenis van vormgeving binnen het kunstbeleid in zijn algemeenheid en in Gelderland in het bijzonder, willen wij het budget voor dit onderdeel van ons beleid voor de komende jaren aanmerkelijk verhogen. Naast de projecten die in aanmerking komen voor een subsidie uit de (algemene) regeling *Cultuurproductie*, stellen wij voor de Vormgevingsprijs en het nieuw te ontwikkelen beleid f 147.500,-- beschikbaar. Volledigheidshalve merken wij op dat wij vanuit het beleidsveld economie jaarlijks een evengroot bedrag reserveren voor de stimulering van goede vormgeving.

8.3 Resultaten

Met de bovenstaande beleidsinstrumenten streven wij het volgende na (gemiddeld):

- Jaarlijks 15 kunstopdrachten van een gemeente, waterschap of non-profitinstelling, die mede mogelijk werden dankzij een provinciale bijdrage.
- Jaarlijks 30 projecten ter bevordering van de cultuurproductie (waar onder het cultureel ondernemerschap) van beeldende kunstenaars, die mede mogelijk zijn dankzij een provinciale bijdrage
- Realisering van 1 of 2 projecten Kunst in de Openbare ruimte (exclusief projecten percentageregeling en culturele planologie)

- Totstandkoming van een Centrum Beeldende Kunst Gelderland, dat de onder 8.2.2. genoemde functies vervult. Concretisering van de activiteiten van het CBKG hangt af van het te ontwikkelen beleidsplan voor deze nieuwe instelling in 2001.
- Werkplaatsen in:
  - Apeldoorn : Kunst in de openbare ruimte, culturele planologie
  - Arnhem : nieuwe media, bijzondere grafische toepassingen
  - Nijmegen : bronsgieten
- Vormgeving:
  - jaarlijks 10 projecten ter bevordering van de cultuurproductie (waar onder het cultureel ondernemerschap) van vormgevers, die mede mogelijk zijn dankzij een provinciaal subsidie;
  - toekennen van de Gelderse Vormgevingsprijs in 2001 en 2003; elke prijs gaat vergezeld van een manifestatie en een publicatie. Na de prijs worden spin-off activiteiten georganiseerd;
  - bijzondere projecten om de positie van (startende) zelfstandige vormgevers te versterken en om hun werk onder de aandacht van een breed publiek te brengen (aantal afhankelijk van nog te ontwikkelen beleid).
- Documentaire fotografie:
  - jaarlijks 1 of 2 opdrachten;
  - 1 overzichtstentoonstelling van gerealiseerde foto-documentaires.
- Aankopen van actuele Gelderse kunst door vier Gelderse musea voor hedendaagse kunst, voor een totaal van f 60.000,-- per jaar.

Deel D CULTUUR EN SCHOOL

9 CULTUUR EN SCHOOL

9.1 Beknopte situatieschets en sterkte-zwakte analyse

In Gelderland is de cultuureducatie al behoorlijk goed ontwikkeld, vooral in het basisonderwijs. Dit is mede te danken aan de omvangrijke ondersteuningsstructuur (Edu-art Gelderland), die Gelderland sinds midden jaren tachtig ondersteunt. Daarnaast hebben een aantal culturele instellingen, met name de grotere zoals Introdans, Teneeter en een aantal musea, soms al een jarenlange ervaring opgebouwd met educatieprojecten voor scholen. Bij het merendeel van de cultuureducatieve activiteiten staan de kunsten centraal. De erfoededucatie staat nog in de kinderschoenen en bestaat op dit moment nog vooral uit incidentele projecten op hoofdzakelijk basisscholen. In de meeste gevallen gaat het om projecten met cultuurhistorische musea. Er is nog veel marktonderzoek nodig, partijen moeten bij elkaar worden gebracht en (ondersteunings)methodieken moeten verder worden ontwikkeld. Dit alles willen wij een extra impuls geven in het kader van het nieuwe Cultuur en School-programma. De deelname van scholen geeft het volgende (ruwe) beeld te zien. In het basisonderwijs doet 85% van de scholen mee aan cultuureducatieve activiteiten, waarvan het overgrote deel, ca. 70%, op structurele basis (bijvoorbeeld via deelname aan meerjarige kunstmenu's). De deelnemende scholen zijn goed verspreid over het provinciaal gebied; wat het basisonderwijs betreft is er nauwelijks meer sprake van witte vlekken. Het voortgezet onderwijs heeft minder ervaring met cultuureducatie. In totaal doet ca. 50% van de Gelderse VO-scholen incidenteel of structureel aan cultuureducatie. De scholen, die al wat langer actief zijn, zijn geconcentreerd in de stedelijke gebieden. Buiten de grote steden zijn de ervaringen beperkter, maar met name de nieuwe vakken CKV zorgen hier voor een snelle toename van de vraag naar cultuureducatieve activiteiten. Het landelijk gebied heeft een andere culturele infrastructuur dan de steden, waardoor ook de mogelijkheden en samenwerkingspartners voor cultuureducatie anders zijn. Onder andere via Cultuur en School zal het landelijk gebied de komende jaren extra aandacht krijgen. De laatste jaren heeft Edu-art Gelderland in de regio's Winterswijk, Harderwijk en Tiel al een extra inzet gepleegd en samen met de VO-scholen en plaatselijke cultuurinstellingen gewerkt aan netwerkvorming en aan de ontwikkeling van projecten zoals kunst- en cultuurroutes. Onderzoek van Edu-art bevestigt de toenemende behoefte van het voortgezet onderwijs aan toegankelijke culturele informatievoorziening voor zowel docenten (websites e.d.) als leerlingen (culturele agenda's e.d.). Daarnaast vragen de scholen steeds vaker om projecten, die door externen kunnen worden uitgevoerd (culturele instellingen, individuele kunstenaars/docenten). Op beide kwesties zullen wij inspelen met ons programma Cultuur en School. Daarnaast blijft onze ondersteuningsinstelling Edu-art hier aandacht aan besteden in het kader van haar reguliere taken (o.a. via marktonderzoek, vraaggestuurd methodiekontwikkeling, uitbouw intermediaire taken enz.).

9.2 Uitgangspunten 2001-2004

In de vorige Cultuur en School-periode hebben wij, in lijn met het OCENW-uitgangspunten, accenten gelegd op de *erfoededucatie* en op het *vmbo onderwijs*. Beide accenten willen we verder uitbouwen in de nieuwe periode. Daarnaast zullen wij onze aandachtsgebieden uitbreiden met *culturele diversiteit*. De verschillende programma-onderdelen zijn zodanig opgezet, dat de *vraag van de scholen* als uitgangspunt kan worden genomen en er *vraaggericht gewerkt* kan worden.

Bij Edu-art Gelderland is al enige tijd sprake van een verschuiving van vakspecialistische, op individuele scholen gerichte ondersteuning naar disciplineoverstijgende, op bemiddeling en coördinatie gerichte ondersteuning. De verdere uitbouw van deze nieuwe "intermediaire" taken tussen het onderwijs en het culturele veld zullen wij mede ondersteunen in het kader van Cultuur en School.

Activiteiten zoals *het zorgen voor een goede, op de vraag afgestemde informatievoorziening en het opzetten en stimuleren van netwerken* nemen daarbij een belangrijke plaats in. In de vorige Cultuur en School-periode ging het volgens de OGenW richtlijnen vooral om het tot stand brengen van "nieuwe impulsen" en "nieuwe allianties". In lijn hiermee hebben wij destijds vooral ingezet op de ontwikkeling van enkele kwalitatief bijzondere en vernieuwende onderwijsprojecten. Nu het accent bij Cultuur en School gaandeweg is verschoven naar "consolidatie" en "verankering", zullen we de komende periode meer investeren in de procesmatige kant en in de Infrastructuur voor cultuureducatie. Dit sluit goed aan bij onze provinciale ondersteuningstaken, die erop gericht zijn om cultuureducatie van hoge kwaliteit een vaste plek in het onderwijs te geven.

9.3 Onderdelen programma Cultuur en School 2001-2004

Het programma kent vier onderdelen:

9.3.1 Het Ontwikkelingsproject Erfgoededucatie

9.3.2 Projectbureaus Kunstmaat, een samenwerkingsproject met de vier Gelderse steden

9.3.3 Projectenbudget Cultuur en School

9.3.4 Educatieprojecten museum Valkhof en muziekensemble de Ereprijs

ad. 9.3.1 Ontwikkelingsproject Erfgoededucatie

Omdat de erfgoededucatie een grote achterstand heeft ten opzichte van de kunsteducatie, wil Gelderland de komende jaren een extra impuls geven aan de het gebruik van het cultureel erfgoed in het onderwijs. Hiervoor is een ontwikkelingsproject opgezet, dat de erfgoededucatie in vier jaar tijd brede bekendheid en een herkenbare plek moet geven in de sector van de cultuureducatie. We willen dat de erfgoededucatie zich in deze periode verder kan ontwikkelen tot een aparte tak van de cultuureducatie, gelijkwaardig aan de kunsteducatie. Voor zover de erfgoededucatie daar baat bij kan hebben, moeten de ervaringen en de bestaande infrastructuur voor de kunsteducatie (overlegstructuren, projectmodellen enz.) daarbij worden benut. Om die reden zijn bij het project zowel onze ondersteuningsinstelling voor cultuureducatie Edu-art Gelderland als onze ondersteuningsinstelling voor het erfgoedbeheer, het Gelders Oudheidkundig Contact (GOC) betrokken. Beide instellingen gaan het project in gezamenlijke verantwoordelijkheid realiseren. Edu-art zal vooral haar didactisch-educatieve deskundigheid en haar onderwijscontacten inbrengen en het GOC met name haar inhoudelijke vakkennis en haar relaties met de erfgoedwereld. Doel van het project is tweeledig:

1. de erfgoededucatie in Gelderland "op de kaart" zetten (netwerken opbouwen, vraaggestuurde voorbeeldprojecten initiëren, aansluitingsmogelijkheden bij de kunsteducatie onderzoeken en benutten)
2. expertise opbouwen en eigen medewerkers (Edu-art en GOC) bijscholen zodat de erfgoededucatie na vier jaar onderdeel kan worden van het reguliere takenpakket van GOC en Edu-art. Het project heeft dus een introductiefunctie, testfunctie, een voorbeeldfunctie en een trainingfunctie.

Concrete, meetbare doelen zullen nog worden uitgewerkt in het werkplan, waarin ook een nadere analyse van het werkveld zal worden opgenomen. Tevens zal daarin een beleidsvisie worden uitgewerkt, waarbij "vraaggericht werken" en "projectontwikkeling op lokaal niveau" (met plaatselijke scholen en de erfgoedinstellingen in de omgeving) belangrijke invalshoeken zullen zijn. Als globale doelen kunnen we formuleren dat -na vier jaar zowel de scholen van het basisonderwijs als van het voortgezet onderwijs globaal op de hoogte moeten zijn van de mogelijkheden van erfgoededucatie en de weg moeten weten naar mogelijke samenwerkingspartners. -dat Edu-art en GOC na vier jaar voldoende moet zijn toegerust om de ondersteuning erfgoededucatie als reguliere taak voort te zetten en verder uit te bouwen. Met GOC en Edu-art zullen nog afspraken worden gemaakt over het na te streven percentage scholen dat na 2 en vervolgens na 4 jaar gebruik maakt van erfgoed in het onderwijs (zowel incidenteel als structureel).

ad Projectbureaus Kunstmaat

In het voortgezet onderwijs groeit de vraag naar cultuureducatieve projecten die door externen (kunstenaars/docenten, culturele instellingen) worden uitgevoerd. Dit geldt niet alleen voor de tweede fase, waar deze vraag deels voortkomt uit de nieuwe CKV-vakken en de cultuurvouchers, maar ook voor het vmbo en de basisvorming. Daar tegenover staat een breed scala van culturele instellingen en individuele kunstenaars, die iets willen en kunnen met het onderwijs. Dit vraagt allereerst om een goede bemiddeling tussen vraag en aanbod. Ook vraagt het om "uitvoeringscapaciteit", zodat de ideeën en plannen die voortkomen uit (overleg met) de scholen, ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Zeker als er meerdere scholen en kunstinstellingen meedoen, vraagt dit om veel organiseer- en regelwerk, wat de individuele instellingen en scholen vaak niet kunnen opbrengen. Het project Kunstmaat speelt in op deze behoefte. Kunstmaat is geënt op een concept dat in de vorige Cultuur en School-periode met succes in Nijmegen is ontwikkeld. Ook de andere steden in Gelderland met een eigen Cultuur en School-budget - Arnhem, Apeldoorn en Ede - willen graag investeren in de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen. Om die reden hebben we nu met de vier grote steden besloten om samen provinciebreed een project Kunstmaat op te zetten. Wat behelst Kunstmaat? Verspreid over Gelderland (Nijmegen, Arnhem, Apeldoorn, Ede en Doetinchem) worden vijf kleine, flexibele projectbureau's ingericht. Deze bureau's worden ondergebracht bij de bestaande regiokantoren en werkplekken van Edu-art Gelderland en krijgen twee kerntaken:

- a. de logistieke organisatie (uitvoering) van culturele activiteiten in of voor scholen voor voortgezet onderwijs. Voorbeelden zijn "cultuur op maat" programma's voor basisvorming en vmbo, culturele kennismakingsroutes voor CKV-leerlingen, cultuurkalenders en -agenda's, kortingsregelingen op entreekosten instellingen enzovoorts.
- b. het ontwikkelen en beheren van een regionale, digitale bemiddelingspool van instellingen en kunstenaars-docenten (dramadocenten, regisseurs, beeldende kunstenaars, schrijvers enz) die inzetbaar zijn bij educatieve activiteiten op school.

De bemiddelingspool is een belangrijk hulpmiddel bij de organisatie van de activiteiten genoemd onder a.

Alle activiteiten van Kunstmaat komen altijd voort uit de scholen, óf uit concrete vragen van individuele scholen (bijvoorbeeld "lever mij een videodagproject") óf uit netwerkoverleg met meerdere scholen (bijv. "coördineer een culturele kennismakingsroute in onze gemeente"). De consultants van Edu-art, die betrokken zijn bij het overleg met de scholen, zijn dan ook een belangrijke samenwerkingspartner voor de projectbureau's. Aansturing van de bureau's gebeurt door Edu-art die tevens eindverantwoordelijk is. De bureau's bestrijken tezamen het hele provinciaal gebied. Invalshoek voor de gezamenlijke financiering is dat de steden primair verantwoordelijk zijn voor de cultuureducatie in hun gemeenten en de provincie primair voor het gebied daarbuiten. De subsidie's van de steden bedragen tezamen fl. 150.000,-; het provinciaal aandeel is fl. 220.000,-. Het projectbureau in Doetinchem, dat geen eigen Cultuur en Schoolbudget heeft, neemt de provincie geheel voor haar rekening.

meetbare doelen en resultaten

Het algemene doel van Kunstmaat is om middels het koppelen van vraag en aanbod de samenwerking tussen scholen en het culturele veld te verbeteren en te vergroten. Concrete doelen worden, mede op basis van de lokale situatie, uitgewerkt in de werkplannen van de afzonderlijke projectbureau's, die in maart 2001 klaar zullen zijn. In zijn algemeenheid geldt dat na twee jaar 50% van de scholen in de zogenaamde "witte vlekken" gebieden bereikt moet zijn (d.w.z. incidenteel of structureel gebruik maken van de diensten van Kunstmaat). Het bereik van de scholen in de andere gebieden moet in die periode met 10% zijn gestegen. Na twee jaar vindt er een tussentijdse evaluatie plaats. Voor de periode daarna is als voorlopig streefpercentage afgesproken dat aan het eind van de projectperiode met 80% van de scholen langere termijnafspraken zijn gemaakt over cultuureducatieve activiteiten op of voor hun school.

ad 9.3.3 Projectenbudget Cultuur en School

Met het nieuwe vak CKV in het vmbo, zal de vraag naar cultuureducatieve activiteiten flink toenemen. In het vmbo, zijn relatief veel leerlingen van allochtone afkomst. Daarmee zal ook de vraag actueel worden in hoeverre het cultuureducatieve aanbod in Gelderland is afgestemd op deze, deels allochtone doelgroep, ofwel, in hoeverre dit aanbod "cultureel divers" is.

Om bijzondere projecten op dit vlak te stimuleren, willen we een projectenbudget instellen. Projecten voor/met het vmbo hebben prioriteit.

Daarnaast willen we het projectenbudget inzetten om het gemeentelijk beleid op het gebied van cultuureducatie te versterken. Gemeenten die geen eigen Cultuur en Schoolbudget hebben, kunnen met de provinciale Cultuur en Schoolgelden *matchen*. Dat wil zeggen dat gemeenten voor lokale projecten subsidie kunnen aanvragen, mits ze zelf een substantieel (nog vast te stellen) percentage van de kosten voor eigen rekening nemen. Gemeentelijke activiteiten die aansluiten bij ons ontwikkelingsproject erfgoededucatie of het project Kunstmaat krijgen voorrang. Uitvoering en beheer van het projectenbudget zal worden ondergebracht bij Edu-art. Met hen zullen we tevens de verdere opzet en criteria uitwerken.

meetbare doelen en resultaten

Hoewel het voor de aanwending van een flexibel projectenbudget lastig is om concrete, meetbare doelen te formuleren (je hebt vooraf immers geen zicht op de initiatieven die zich zullen voordoen), zullen we met Edu-art zo concreet mogelijke afspraken maken over de bestedingsdoelen.

9.3.4 Educatieve projecten museum Valkhof en het muziekgezelschap de Erepijs.

Een beperkt deel van de Cultuur en School middelen willen we besteden aan twee bestaande projecten die een unieke bijdrage leveren aan de cultuureducatie in Gelderland en om die reden blijvende ondersteuning rechtvaardigen. Het betreft het Juniorlab van het nieuwe Museum Valkhof (waar kinderen en jongeren zelf kunnen restaureren en archeologisch onderzoek kunnen doen) en het voorheen vanuit Cultuur en School gesubsidieerde compositieproject van de Erepijs (waarbij leerlingen onder begeleiding van het ensemble een eigen muziekstuk componeren). *meetbare doelen en resultaten* Op basis van de resultaten uit de voortgaande periode, zullen voor beide projecten afspraken worden gemaakt met betrekking tot het aantal, te bereiken scholen.

9.4 De kwaliteitsbewaking en betrokkenheid onderwijs en culturele veld

Zowel voor het Ontwikkelingsproject Erfgoededucatie als voor Kunstmaat geldt dat de kwaliteitsbewaking in handen is van de betrokken ondersteuningsinstellingen, die daarvoor de nodige expertise in huis hebben. Met Edu-art overleggen we nog in hoeverre het wenselijk is om voor de uitvoering van het projectenbudget een vorm van "externe advisering" te organiseren. Voor gegevens over de betrokkenheid van het onderwijs en het culturele veld verwijzen we naar bovenstaande projectbeschrijvingen.

9.5 Samenwerking met de gemeenten

Met de gemeenten Arnhem, Nijmegen, Apeldoorn en Ede, die een eigen Cultuur en School-budget hebben, wordt samengewerkt in het gezamenlijk ontwikkelde en te financieren project Kunstmaat (zie 3.2). Wat de andere gemeenten betreft, ligt de samenwerking nog open. Mogelijkheden hiervoor worden geschapen middels het projectenbudget, dat Gelderse gemeenten in de gelegenheid stelt met de provinciale Cultuur en Schoolgelden te *matchen*. Dat wil zeggen dat gemeenten voor lokale projecten subsidie kunnen ontvangen, mits ze een substantiële eigen bijdrage leveren (zie 3.3).

E DE ORGANISATIE EN UITVOERING VAN HET PROGRAMMA

10 DE ORGANISATIE EN UITVOERING VAN HET PROGRAMMA

10.1 Provinciale regiefunctie

Als het actieprogramma is vastgesteld, zal de uitvoering samen met de bestuurlijke partners ter hand moeten worden genomen. De provincie zal hierin het voortouw moeten nemen en de regiefunctie moeten vervullen.

Dit betekent voor de provincie in ieder geval de volgende activiteiten:

- uitwerken en opstellen van cultuurpacten met de regio's
- uitwerken en opstellen verbond grote steden
- opstarten van overleg met regiogemeenten en grote steden
- afspraken maken met Stichting Kunst en Cultuur Gelderland cq. de regio's over facilitering regionale projectontwikkelaars
- opstellen subsidieregeling provinciaal projectenbudget Frisse Wind
- instellen provinciale adviescommissie;
- vastlegging van afspraken over monitoring en verslaglegging van projecten
- de organisatie van de communicatie rond het actie-programma en de uitvoering daarvan

10.2 Communicatie via internet

Internet geeft nieuwe mogelijkheden om culturele organisaties, gemeenten maar ook burgers te betrekken bij het cultuurbeleid in Gelderland en de afstand tussen bestuur, veld en inwoners aanzienlijk te verkleinen. De bereidheid om mee te denken en bouwstenen aan te dragen voor dit actieprogramma blijkt groot. Maar mensen willen graag ook weten wat er met hun suggesties gebeurt. Daarom is zorgvuldige communicatie van groot belang voor het vervolg van het proces. Dit moet perfect geregeld worden.

Daarom willen wij de communicatie over het actieprogramma en het vervolgproces via internet organiseren. Dit betekent onder meer het volgende:

- gebruik van internet voor terugkoppeling naar indieners van ideeën en plannen
- gebruik van internet voor opbouwen van (nieuwe) regionale en provinciale cultuurnetwerken
- een interactieve website Frisse Wind voor het opsporen en genereren van nieuwe ideeën en plannen en discussie daarover (ideeënmachine)
- gebruik van internet voor uitwisseling van ervaringen met voorbeeldprojecten, pilots etc (ideeënbank).

10.3 Monitoring en verslaglegging

In overleg tussen het Ministerie van O.C.W., IPO en VNG zullen nog nadere afspraken worden gemaakt over de wijze van monitoring en verslaglegging van projecten. Er wordt gestreefd naar eenduidige centrale afspraken om vergelijking op landelijk niveau mogelijk te maken. Wij werken daar aan mee voor wat betreft het Gelders actieplan. In ieder geval vinden wij het groot belang dat projecten kunnen worden beoordeeld en afgerekend op hun effecten voor het publieksbereik in het kader van dit actieprogramma.

Onze commissie beleidsevaluatie (samengesteld uit leden uit Provinciale staten) heeft ons cultuurbeleid 2001-2004 als pilot gekozen om de mogelijkheden en onmogelijkheden van beleidsevaluatie te onderzoeken. Ons voorstel is om dit actieplan daar onderdeel van te laten zijn. Nadere uitwerking daarvan volgt begin 2001.

11 DE KOSTEN VAN HET ACTIEPROGRAMMA FRISSE WIND

De kosten voor de uitvoering van het actieprogramma kunnen voor de periode 2001-2004 als volgt worden geraamd⁵:

Kostenraming actieprogramma Frisse Wind (x f 1.000)				
<i>indicatief na 2001:</i>				
Provinciaal deel	2001	2002	2003	2004
1. Programma-monitoring-verslag	15	15	15	15
2. Kwaliteitsbeoordeling	25	25	25	25
3. Faciliteren steunfuncties 136	136	136	136	
4. Grote projecten, festivals 625	625	625	625	
5. Versterking provinciale circuits	137	190	190	190
6. Versterking Cultuur en School	840	840	840	840
7. Beleid beeldende kunst (BKV)	2.115	2.115	2.115	2.115
8. Projectenbudget Frisse Wind	975	2.041	2.041	2.041
9. Verbond grote steden	100	350	350	350
10. Cult. planologie	255	300	300	300
11. Osmose	30	30	30	30
12. Choreografie-opdracht	60	60	60	60
Regionaal deel				
13. Projectontwikkelaars regio's	180	270	270	270
14. Projectenbudget Frisse Wind regio's	200	300	300	300
Totaal (excl middelen BKV)	3.580	5.000	5.000	5.000

Toelichting bij de kostenraming

- 1 De geraamde uitvoeringskosten van het actieprogramma bestaan uit de volgende onderdelen:

Programma-monitoring en verslag(1)	15.000
Kwaliteitsbeoordeling provinciaal niveau(2)	25.000
Projectontwikkelaars 2 regio's (14)	180.000
Totaal	220.000⁶

Voor projectleiding inclusief overhead is per regio ca. f 90.000,-- per jaar beschikbaar. Aanhaking projectleiders bij de Stichting Kunst en Cultuur Gelderland, die met inhoudelijke deskundigheid op diverse disciplines tevens borg staat voor kwaliteitsbeoordeling / bewaking van de regionale projecten.

⁵ de bedragen voor 2002-2004 zijn indicatief. Eerst bij behandeling van de begroting 2002 zullen deze definitief worden.

⁶ Zie ook verder op het financieel overzicht voor beeldende kunst en vormgeving

Voor kwaliteitsbeoordeling van projecten op provinciaal niveau wordt gebruik gemaakt van de in te stellen adviescommissie. Kostenvergoedingen van leden adviescommissie wordt voorlopig geraamd op f 25.000,-- per jaar.

Voor de monitoring en verslaglegging op provinciaal niveau wordt voor f 15.000,-- per jaar geraamd en voor de jaren daarna wellicht meer.

2 De actiepunten 3 t/m 15 sporen met het beleid van het voorontwerp van de Nota Verbindingen (2001-2004)

Faciliteren steunfunctie-instellingen (3)

Publieksbereik Gelders Oudheidkundig Contact en Stichting Kunst en Cultuur Gelderland:
f 136.000

Grote projecten en festivals (4)

Nationaal Jeugdorkest	f	152.500
Music Meeting		49.229
Festival Debuut		17.500
Straattheater Festival Doetinchem		50.000
Fort Asperen		40.000
Interart		175.000
Streektaal		49.135
De Wintertuin		50.000
Debatreeks		40.000
totaal (afgerond)	f	625.864

Het betreft hier onder meer versterking van programmering/publieksbereik.

Versterking provinciale circuits (5): f 137.000 (2001) vanaf 2002 ev. f 190.000

Versterking Cultuur en School (6): f 840.000 conform Verbindingen (geoomerkt)

Beeldende Kunstbeleid (7): Het budget voor beeldende kunst is geoomerkt en uitsluitend voor dat doel bestemd.

3. Provinciaal projectenbudget Frisse Wind (8)

Budget 2001: f 975.000 vanaf 2002 f 2.041.000. Dit bedrag kan verlaagd worden ten gunste van het regionale deel: naarmate er gaandeweg het traject meer regio's aanschuiven die elk over en buget van 190.000,- kunnen beschikken.

4. Verbond grote steden (9)

Een beperkt stimuleringsbudget voor samenwerking tussen culturele instellingen in de grote steden en de randgemeenten. Cofinanciering via groei-model (zie 6).

Budget

2001: f 100.000;

2002-2004 f 350.000

5. culturele planologie (10)

De integrale benadering van ons cultuur- en omgevingsbeleid geven wij langs de volgende twee sporen vorm:

- het waarborgen van een goede interne en externe afstemming tussen de verschillende disciplines

-het realiseren van concrete projecten:

- het Limes project
- kunst in de openbare ruimte
- architectuur
- culturele biografie van gemeenten
- regionaal historische netwerken.

6. Osmose (11)

Osmose is de gelderse instelling voor multiculturele projecten. Binnen het kader van het Actieplan cultuurbereik zal Osmose voor het eerst een project opzetten in de driehoek cultuur-allochtonen-autochtonen.

7. Choreografie-opdracht (12)

Hiermee worden jonge choreografen en dansers in staat gesteld nieuw werk te maken en te tonen.

8. Projectenbudget Frisse Wind regionaal (14)

Per regio wordt een projectenbudget beschikbaar gesteld van f 100.000. Het is bedoeld als stimuleringsbudget en ter ondersteuning van de aanjaagfunctie. Met dit budget kunnen de ingediende regionale ideeën/plannen eventueel verder worden uitontwikkeld en uitgevoerd en nieuwe opgespoord en aangejaagd. Het projectenbudget wordt binnen randvoorwaarden (kwaliteitsbeoordeling) beheerd door de betreffende projectontwikkelaar. Administratief beheer en afwikkeling via de Stichting voor Kunst en Cultuur Gelderland. Cofinanciering via groei-model (zie 6). Het aantal regio's kan gedurende de komende periode stijgen. Meerkosten worden gehaald uit post "projecten Frisse Wind".

7. Cofinanciering:

Cofinanciering door gemeenten via een groei-model:

2001:	0 %
2002	10%
2003	25 %
2004	50%

Om commitment en draagvlak in de regio's te krijgen, is het belangrijk en noodzakelijk dat de projecten worden gefinancierd. Dit kan geschieden door gemeenten, maar eventueel ook door bijdragen van bedrijfsleven en fondsen. Om gemeenten de gelegenheid te bieden extra gelden hiervoor in hun begrotingen op te nemen, wordt een groei-model voorgestaan waarbij de bijdrage voor projecten in 2004 50% moet zijn. Ditzelfde geldt voor de grote steden en de randgemeenten. Voor regio's die later aanschuiven start het groei-model dienovereenkomstig later.

Voor de grote steden zal dat als volgt zijn:

	2001	2002	2003	2004
Provinciale bijdrage	100	350	350	350
Cofinanciering	--	35	140	175
Totaal	100	385	490	525

7. Toelichting kosten ten behoeve van onderdeel beeldende kunst en vormgeving (7)

Overzicht van het voor de beeldende kunst en vormgeving geormerkte cultuurbudget voor de beleidsperiode 2001-2004⁷

activiteit	actieprogramma-BKV	autonoom
uitvoeringskosten ⁸	f 145.206,--	f
CBKG (voorheen SBK en GBK)	- 701.792,-- ⁹	- 548.000,-- ¹⁰
Regeling aankopen gemeenten c.a.	- 275.000,--	
Regeling cultuurproductie	- 440.000,--	
Werkplaat Arnhem (Plaatsmaken)	- 86.000,--	
Werkplaats Nijmegen (De Olifant)	- 50.000,--	
Werkplaats Apeldoorn i.o.	- 50.000,--	- 50.000,--
Kunst in de Openbare Ruimte ¹¹	- 125.000,--	- 95.000,--
Musea	- 60.000,--	
Documentaire fotografie	- 35.000,--	
Vormgevingsbeleid	- 147.500,--	
Afbouw convenant Zutphen/Rheden ¹²		- 80.000,--
percentageregeling op wegen		- 300.000,--
Totaal	f 2.115.498,--	f 1.073.000,--
bijdrage Actieprogramma-BKV	f 2.115.498,--	

⁷⁾ Het gaat hierbij om het specifiek voor de beeldende kunst bestemde budget. Daarnaast worden ook middelen voor de beeldende kunst aangewend uit meer algemene budgetten of regelingen. Voorbeelden zijn het project *Gelderland Cultuurland*, de algemene regeling voor *Cultuurbereik*, en projecten van algemene culturele instellingen als EduArt en de Stichting Kunst en Cultuur Gelderland.

⁸⁾ Inclusief kosten verbonden met advisering, monitoring en evaluatie

⁹⁾ Ten behoeve van verwerven kunstwerken voor de kunsttuffenen in Gelderland (voorheen SBK) en voor activiteiten (voorheen GBK)

¹⁰⁾ Ten behoeve van tentoonstellingsdienst en beheer provinciale kunstcollectie (f 308.000,-) en nieuw budget voor nieuwe taken (f 240.000,-).

¹¹⁾ Exclusief culturele planologie en percentageregeling

¹²⁾ Rheden en Zutphen ontvingen in de vorige beleidsperiode een jaarlijks bedrag van ieder f 40.000,-; de regeling vervalt met ingang van 2001. Met de gemeenten is een afbouwregeling van twee jaar overeengekomen.

8. Toelichting financiën cultuur en school (6)

ontwikkelingsproject erfgoededucatie	- 350.000,-
projectbureau's Kunstmaat	- 220.000,-
projectenbudget CenS	- 185.000,-
Educatieprojecten Valkhof en Ereprijs	- 85.000,-
	<hr/>
totaalbudget	- 840.000,-

Het totaalbudget van 840.000,- is samengesteld uit de OCenW-bijdrage van 420.000,- en 420.000,- autonome provinciale middelen.

12 BIJLAGEN

- a Voorstel voor 10 nominaties
- b Totaaloverzicht reacties Website Frisse Wind
- c Totaaloverzicht reacties gemeenten
- d Totaaloverzicht reacties culturele instellingen
- e Overzicht geïnterviewde sleutelpersonen en gesprekken steden
- f Beknopte samenvatting Miniconferentie Frisse Wind van 29 september 2000
- g Aanvulling op beknopte samenvatting Miniconferentie door de heer K. Hoenderdos
- h Kort verslag rondetafelgesprek Frisse Culturele Wind op 15 juni 2000 en artikel Arnhemse Courant van 16 juni 2000.
- i Het Gelders actieplan en de "inrichtingseisen

Bijlage a: 10 nominaties voor de Frisse Wind Prijs

1. Naam idee/project: Het Gelders Cultuur Parlement, een Forum der Verbeelding

Indiener: A. Braaksma te Nunspeet

Korte inhoud: De organisatie van een Gelders Cultuur Parlement; een reizende cultuurmanifestatie om de betrokkenheid van mensen bij kunst en cultuur te vergroten. Onderdelen: performances, presentaties, dialogen, forums, workshops en tentoonstellingen. Maandelijks te houden in steeds verschillende plaatsen in Gelderland.

Motivatie nominatie: Dit idee haakt in op het in gang gezette proces van de Frisse Wind en geeft een mogelijke concrete invulling om de betrokkenheid bij cultuur op regionaal niveau te vergroten.
2. Naam idee/project: Gelders Festival Cultuur, Jongeren en Samenleving

Indiener: A. van der Maas, Gelders Politiek Jongeren Kontakt, Arnhem

Korte inhoud: De organisatie van een Festival voor en door Jongeren, met als doel de betrokkenheid bij cultuur en samenleving en de verantwoordelijkheid daarvoor te versterken. Workshops en presentaties in diverse kunstdisciplines, begeleid door professionals. Eindpresentatie in de vorm van een jaarlijks grootschalig Festival.

Motivatie nominatie: Het project sluit direct aan bij de cultuurbeleving van jongeren en koppelt cultuur aan maatschappelijke thema's die hen raken. Betrokkenheid wordt vergroot door zelforganisatie en zelf actief deelhebben aan cultuur.
3. Naam idee/project: Ga Gelders

Indiener: K.F. Hoenderdos, Harderwijk

Korte inhoud: Een culturele informatiegids met een cultuurpas, die korting geeft op diverse culturele evenementen in Gelderland. De cultuurpas geldt voor drie jaar en is bedoeld als een instappas met jaarlijks aflopende kortingen van 50%, 25% en 10%.

Motivatie nominatie: De culturele instappas is een origineel idee om potentieel nieuw over de drempel te helpen, vooral ook diegenen met een wat smallere beurs. Het is gericht op culturele smaakontwikkeling, mede door een educatieve en informatieve component (gids en internetsite).
4. Naam idee/project: De Kunstuitleenbus

Indiener: K. Elfrink

Korte inhoud: Een kunstuitleenbus in navolging van de bibliobus, ingericht door de Stichting Beeldende Kunst of galleries en die de kunst letterlijk bij de mensen thuis brengt. Vooral voor mensen die geen eigen auto hebben en zo makkelijker een groter schilderij kunnen lenen.

- Motivatie nominatie: Dit idee heeft de charme van de eenvoud. Het brengt kunst dicht bij de minder mobiele mens, alsook bij mensen die wat verder van de cultuurcentra weg wonen. Het is in principe makkelijk uitvoerbaar, eventueel in combinatie met de Biblioservice/SBK.
5. Naam idee/project: Uw OV-kaart is ook cultuur waard
- Indiener: J. Ketel, Leusden
- Korte inhoud: Kopers van de OV-kaart ontvangen een cultuurbrochure van Gelderland met een bestelbon voor toegangskaarten voor diverse culturele evenementen. Bij bestelling van toegangskaarten ontvangt men als bonus een OV-kortingskaart. Deze kortingskaarten zijn inwisselbaar tegen OV-kaarten. Met deze actie stimuleert de provincie openbaar vervoer en cultuur voor de doelgroep jongeren, ouderen, allochtonen en inwoners van het buitengebied.
- Motivatie nominatie: De actie is gericht op stimulering van de vraagzijde en speciaal van die publieksgroepen die het actieprogramma meer en beter wil bereiken. Door de samenwerking tussen openbaar vervoerbedrijven en cultuurbedrijven kan wellicht een interessante win-winsituatie ontstaan.
6. Naam idee/project: De mobiele dichtstoel
- Indiener: D. van den Heuvel, Nijmegen
- Korte inhoud: Een roestvrij stalen stoel met luidsprekers op oorhoogte, te plaatsen in de openbare ruimte in stad of dorp; zittend op deze stoel kan het publiek luisteren naar gedichten of verhalen van bekende schrijvers/dichters over de betreffende stad of plek.
- Motivatie nominatie: Het is een origineel idee dat cultuur hoorbaar (literatuur) en zichtbaar (cultuurhistorie of landschap) maakt in de openbare ruimte en makkelijk toegankelijk voor iedereen. Bovendien kan de dichtstoel een interessant object voor vormgevers zijn.
7. Naam project/idee: Cultuur 2000 Zutphen
- Indiener: M. Frankena, Stichting Welzijnswerk Zutphen
- Korte inhoud: Cultuur 2000 is een jeugdcultuur project dat zich richt op leerlingen van het V.M.B.O. in Zutphen. Het voorziet in workshops met een breed aanbod van jeugdculturen (graffiti, pop-art, Rai, nieuwe media, mode). Er komt ook een ambassadeurssysteem. Het project moet een vliegwiel functie vervullen voor vervolgprojecten met de culturele instellingen in Zutphen.
- Motivatie nominatie: Het project is gericht op een moeilijk bereikbare doelgroep en kan bij welslagen een voortreffelijke voorbeeldfunctie vervullen voor andere gemeenten en instellingen.

8. Naam project/idee: Het culturele feest STERKZINNIG
- Indiener: J. Anema, Groot-Schuylenburg Apeldoorn
- Korte inhoud: Het festival STERKZINNIG is een groot cultureel feest zonder fysieke drempels. Het gaat uit van de gedachte dat een cultureel aanbod dat een beroep doet op alle zintuigelijke mogelijkheden van mensen, voor iedereen toegankelijk en interessant is (gehandicapte en niet-gehandicapte mensen). Het festival dat verschillende onderdelen kent heeft actieve en receptieve componenten. Bedoeling is het festival te houden op verschillende locaties in park Berg en Bos in Apeldoorn.
- Motivatie nominatie: Het festival is primair vanuit de vraagzijde ontwikkeld, waarbij de integratie van gehandicapten en niet-gehandicapten voorop staat. Het festival is multidisciplinair en heeft actieve en receptieve elementen. De locaties in het park staan borg voor een brede toegankelijkheid.
9. Naam project/idee: BRENG-kunst
- Indiener: A. Ravesloot, Muzunklup Neede
- Korte inhoud: Multiculturele projecten en manifestaties door en voor de bevolking van de gemeenten Borculo, Ruurlo, Eibergen, Neede en Groenlo (BRENG-gemeenten). Onderdelen workshops, voorstellingen, markten etc. Het project wordt geïnitieerd door de samenwerkende instellingen voor welzijn en cultuur. Het Asiel Zoekerscentrum Eibergen participeert in het project.
- Motivatie nominatie: een samenwerkingsproject op regionale schaal waarbij de integratie van mensen en culturen centraal staat
10. Naam project/idee: De "Uitcentrale"
- Indiener: R. Mulder, Amersfoort
- Korte inhoud: De "uitcentrale" regelt niet alleen uw schouwburgkaartje, maar eventueel ook uw parkeerprobleem of uw vervoer, uw oppas, of een gids of begeleider. Door een gezamenlijke aanpak op groter schaal kunnen culturele instellingen praktische belemmeringen voor cultuurbereik wegnemen. Ondersteuning door gerichte publiciteit en internetsite.
- Motivatie nominatie: dit idee haakt in op de vraagzijde/publiekscant en biedt een full-service pakket; om te kunnen concurreren op de vrijetijds markt zullen culturele instellingen de zogenaamde "ketenbenadering" serieus moeten gaan nemen.

Bijlage b.

Overzicht reacties website Frisse Wind door Gelderland

Naam indiener	Plaats	Korte inhoud idee	Thema	Opmerkingen
G.B. van der Veer	Eibergen	mensen kennis laten maken met symfonie-orkest samen met Eibergs Mannenkoor	culturele diversiteit	
G.B. van der Veer	Eibergen	openlucht theater Eibergen nieuw leven inblazen, lage inslapdrempel voor voor soorten kunst/cultuur	culturele diversiteit	
R. Lans	Duiven	Organisatie grote cultuurbeurs in diverse Gelderse steden voor allerlei leeftijdsgroepen en culturele	culturele diversiteit	Voorbeelden de Marokkaanse Week, de Week van het Dialect, De Week van het internationale theater
W. van Essen	Apeldoorn	muziek dichtbij de gewone mensen wordt gemaakt door fanfare- en harmonieorkesten bij evenementen, sport- en feestdagen; pleidooi voor provinciale steun korpsen	culturele diversiteit	
B. Smulders	Dodewaard	ondersteuning jeugddans (Bulgaarse folklore) door Bulgaarse docenten (Stichting Dans In Cultuur)	investeren in jeugd	Wellicht adoptie van Bulgaarse provincie door Gelderland
P. Roncken	Utrecht	Het tweede Kröller Müller Museum zou in het land schapspark Over Betuwe moeten komen	cultureel vermogen/ culturele planologie	Vergelijk Insel Hombroig In Duitsland
R. Lans	Duiven	Gelderse Cultuurkrant	overig	aanvulling op idee 3
J. Ketel	Leusden	Uw OV-kaart is ook cultuur waard; OV-kortingskaarten voor cultuurgebruikers	overig	OV-kaart in combinatie met cultuurbrochure Gelderland
A. Pieper	Zevenaar	Website opzetten voor Zevenaar en zustersteden	overig	
H. Konijnenbelt	Ermelo	specifiek gericht cultuuraanbod (maatwerk) voor gedragsmoelijke jongeren	investeren in jeugd	Groot Emaus/Kwadrant te Apeldoorn
K. Hoenderbos	Harderwijk	Ga Gelders, een culturele instappas en informatiegids	overig	een culturele kortingskaart en gids voor Gelders aanbod
W. Muijs	Nijmegen	Het project Installatie FlatTV, waarin 125 flatbewoners 50 vrijwilligers en allerlei instellingen en bedrijven in Nijmegen participeren	versteking programmering	
T. Slxma	Arnhem	een culturele vrijsplaats (broeinest) voor jongeren in het centrum van Arnhem	investeren in jeugd	
J. Bloem	Tuil	onderzoek en inventarisatie naar publieke kunstplekken in Gelderland en versteking kunsteducatie in bredere niet-westerse context	culturele diversiteit/ investeren in jeugd	
C. van Toorn	Heesum	breng kunst naar ouderen toe (exposities, try-outs etc)	culturele diversiteit/ investeren in jeugd	Woonzorgcentra Rijnsoeverhoven Renkum
J. Symons	Arnhem	gastlessen en workshops door kunstenaars en andere cultuurdragers in hel(basis)onderwijs	investeren in jeugd	
R. Lans	Duiven	1. Gelderse cultuurwebsite 2. Gelderse cultuurgids 3. Gelderse cultuurbon of Cultuurcard	overig	

reacties website

Overzicht reacties website Frisse Wind door Gelderland

Jr.	Naam indiener	Plaats	Korte inhoud idee	Thema	Opmerkingen
18	B. Theeuwen	Arnhem	1. Kunstkaravaan (stimuleren amateurkunst in 8 Gelderse gemeenten) 2. Ontwikkeling amateurtalent (theater op basis thematiek doelgroep en door doelgroep) 3. Interculturele kunst (koppels interculturele kunstenaars 4. Reizende tentoonstelling (intercultureel) i b.v. wijkcentra, verzorgingstehuizen, ziekenhuizen etc.)	culturele diversiteit	Ideeen vanuit Emancipatie Bureau Gelderland
19	R. Lans	Duiven	De Cultuur Karavaan; een aantal verbouwde containers op opleggers in de zomer trekt door de provincie	versterking programmering	Iedere container vertegenwoordigt een discipline (theater beeldende kunst, muziek, etc)
20	T. van Ham	Winterswijk	cultuureducatie binnen bibliotheek i.s.m. andere culturele instellingen	Investeren in Jeugd/versterking programmering	Bibliotheek Winterswijk
21	G. Hetterscheld	Warnsveld	1. Culturele ruimten (60-100 stoelen) in kleinere en atgelegen plaatsen. 2. Optredens op plaatsen waar doelgroepen wél komen 3. Kunstbus met abonnement 4. Culturele jaarkaart Gelderland voor doelgroepen (korting)	culturele diversiteit/versterking programmering/overige	
22	A. Braaksma	Nunspeet	Het Gelders Cultuur Parlement, een reizende cultuurmanifestatie met workshops, debatten, presentaties en exposities; maandelijks in diverse Gelderse plaatsen	versterking programmering	
23	B. van der Sande	Amsterdam	"Hotel Belvédère", een expositie van kunstenaars uit binnenland en buitenland in Fort Asperen en de Hollandse Waterlinie met dagtochten en verkenningen	versterking programmering/ culturele planologie	Project van de Stichting Fort Asperen
24	G. Ploegh	Gorssel	realisering kunstwerk in samenspraak tussen gemeente, kunstenaar, kunstcommissie en lokale bevolking	culturele planologie/overige	gemeente Gorssel; interactieve methode toepasbaar in kleinere gemeenten
25	S. Rutgers	Groesbeek	Cultureel - i selzoen; theaterprogramma gericht op cultuurparticipatie en integratie gehandicapten	culturele diversiteit	Cultureel Centrum Cardo Werkenrode Groesbeek
26	A. Ravesloot	Neede	BRENG-kunst, een multiculturele manifestatie door en voor de bevolking van de BRENG-gemeenten	culturele diversiteit	Samenwerkingsproject Muzunidup (instellingen welzijn en cultuur) in gemeenten Borculo, Ruuro, Elbergen, Neede en Groenlo
27	T. Esman	Eibergen	culturele buitenschoolse opvang voor basisschooljeugd	Investeren in Jeugd	gemeente Eibergen
28	Th. van Vliet	Rijswijk	culturele ontwikkeling van mensen met verstandelijke beperking door opstart kunsttillen, kleine producties, culturele cursussen voor doelgroep en omwonenden	culturele diversiteit	initiatief van Stichting Pluryn (zorg voor mensen met een verstandelijke beperking)
29	K. Elfrink	Nijmegen	De Kunsttillenbus, die kunst letterlijk naar mensen thuis brengt (o.m. i b.v. minder mobiele mens)	overige	vergelijk de Bibliobus; i.s.m. SBK en/of galeries

reacties website

Overzicht reacties website Frisse Wind door Gelderland

Nr.	Naam indiener	Plaats	Korte inhoud idee	Thema	Opmerkingen
30	G. van Weezenberg	Twello	de Junior Gulden Keeper, een cultuurprijs voor jongeren	Investeren in jeugd	Culturele Raad gemeente Voorst
31	A. van Heumen	Zaltbommel	in kaart brengen Gelderse architectuur (na 2e W.O.) d m v. gids zodat bezoekers panden kunnen gaan zien	culturele planologie	
32	J. van der Bij	Amersfoort	1 Aantrekkelijker maken van het aanbod 2 Goede doelgroepgerichte promotie 3. Obstakels wegnemen bij potentiële theatergangers (parkeren, theaterbus etc) 4 Extra aantrekkelijk maken voor doelgroep	overige	
33	R. Lans	Duiven	Gelderland Cultureel In Beweging, een giga-manifestatie op verschillende plaatsen op zelfde tijdstip	versterking programmering	via satelietverbindingen en megaschermen is de manifestatie op verschillende plekken gelijktijdig te volgen
34	D. van den Heuvel	Nijmegen	De mobiele dichtstoel; een stoel in stad of dorp, waarin het publiek zittend verhalen of gedichten hoort van bekende schrijvers/dichters over betreffende plek	versterking programmering	
35	A. ter Borg	Putten	Stichting Kunst op Locatie wil (beeldende) kunst in de openbare ruimte stimuleren door diverse activiteiten en projecten (schilderestafette, beeldentenlooning etc)	culturele planologie	Stichting Kunst op Locatie i.o. is initiatief van Atelier-routiers Putten
36	T. Sel	Rhenen	Een schaatsbaan op de Wageningse Berg	overige	
37	J. Hulsman	Renkum	een regionaal centrum voor laagdrempelige cultuur voor kinderen, jongeren en amateurkunstenaars	culturele diversiteit	initiatief van de Stichting Bezoekerscentrum Everwijnsgoed
38	M. Frankena	Zutphen	Cultuur 2000, jeugd cultuurproject voor leerlingen VMBO	Investeren in jeugd	initiatief van Stichting Welzijnswerk Zutphen i.s.m. Eduart
39	R. Lans	Duiven	Open Cultuurweekend Gelderland (1 maal per jaar) met vrij entree; stempelkaart geeft recht op kortingen bij vervolfbezoek	overige	
40	C. Lanters	Arnhem	abbonementenreeks stereokaarten met één of meer-dimensionaal werk van Gelderse kunstenaars	overige	
41	G. Habekotté	Weurt	Een internationaal evenement als ontmoetingsplaats voor ambacht, kunst en industrie	versterking programmering/ overige	vergelijk zgn. "Schmiedetreffens" (internationale bijeenkomst van smeden)
42	R. Jansen	Lichtenvoorde	door samenwerkingsprojecten publieke belangstelling verbreden (Kunstroute Zieuwent, Monumentenroute, project met Aseizoekerscentrum Lichtenvoorde)	versterking programmering/	gemeente Lichtenvoorde
43	P. van der Ham	Arnhem	Documentairefestival over Gelderland en haar inwoners gedurende 2 dagen in verschillende plaatsen	versterking programmering/	idee van de Stichting CinemaDoc

reacties website

Overzicht reacties website Frisse Wind door Gelderland

nr.	Naam indiener	Plaats	Korte inhoud idee	Thema	Opmerkingen
44	W. Korvinus	Arnhem	1 Een feestelijke uitgave publiceren n.a.v. renovatie Provinciehuis en interieur 2. Schakel voor vormgeving beleidsnota's Gelderse ontwerpers in 3 Verbetering omgeving Provinciehuis 4. Kunst en kunstzinnige middelen te hanteren in openbaar bestuur	culturele planologie/overige	Vergelijk de actie van Jetje van Nieuwenhoven met het voorlezen van een gedicht in de Tweede Kamer op de dag van de dichtkunst
45	O. Prinsen	Arnhem	Project Kunst Langs de Rails; dertig kunstenaars maken een beeld voor een plek in het landschap langs het spoor	culturele planologie	
46	L. van Moorst	Epe	Themaweken in zorgcentrum i.s.m. diverse instellingen (kinderdagverblijf, basisschool, Turkse gemeenschap)	culturele diversiteit	Zorgcentrum De Klaarbeek te Epe
47	A. van der Maas	Arnhem	Gelders Festival Cultuur, Jongeren en Samenleving, koppeling van cultuur aan maatschappelijke thema's, cultuur gemaakt en georganiseerd door en voor jongeren	Investeren in jeugd	idee van het Gelders Politiek Jongeren Kontakt
48	A. van Santen	Rozendaal	Een Monument voor de mensenrechten in Arnhem	culturele planologie	realisering van een monument in het Paradijs-Rijnkadeproj.
49	G. Grooten	Winterswijk	Het BOSI-project, een samenwerkingsproject van kunstenaars en culturele instellingen, gericht op kunst-educatie in het basisonderwijs	Investeren in jeugd	samenwerking met Museum Freriks en Boogie Woogie
50	F. Heine	Zutphen	Project Muziek en Computer; cursussen componeren met de computer voor jongeren vanaf 12 jaar	Investeren in jeugd	initiatief van de Muzehof te Zutphen
51	M. Smets	Arnhem	Projectruimte G.A.N.G. Kleine Oord Langstraat Arnhem film, video en diaprojecties van diverse kunstenaars in openbare ruimte	culturele planologie	kunstenaars initiatief GANG te Arnhem
52	J. Anema	Apeldoorn	Het Culturele Feest STERKZINNIG; een cultureel festival voor de gehandicapte en niet-gehandicapte mens (met actieve en receptieve onderdelen) in Park Berg en Bos Apeldoorn	culturele diversiteit	initiatief van Groot-Schuytenburg Apeldoorn
53	M. van Drie	Zutphen	Cultuurkelderproject; historische stadskelder wordt podium voor kleinschalige cultuur	cultureel vermogen/versterking programmering	initiatief van gemeente Zutphen
54	M. Rosendahl	Arnhem	In zorgcentrum 1. organiseren van exposities van professionele kunstenaars. 2. Opzetten filmcafé met vertoning oude films (1945-1960) 3. betrekken van kunstenaars bij inrichting van speciale ruimten in centrum	culturele diversiteit	Stichting Zorgcentrum De Akkerwinde

Overzicht reacties website Frisse Wind door Gelderland

Nr.	Naam indiener	Plaats	Korte inhoud idee	Thema	Opmerkingen
55	R. Mulder	Amersfoort	1 Haal de schouwburg in huis (huiskamertoneel) 2 Een cd-rom van een theatervoorstelling die door mensen op pc thuis is te manipuleren 3 een toneel-serie op de regionale TV die zich in Gelderland afspeelt met wedstrijdement (verg Big Brother) 4 Internetsite met werk uit Gelderse Musea met toelichting en mogelijkheid om werk te manipuleren of eigen virtueel museum in te richten 5. Kunstnomaden (drie kunstenaars) die elk jaar in steden of dorpen één werk maken 6. Stimuleer bedrijven om een "eigen" kunstenaar te nemen voor het maken en exposeren van werk en andere creatieve opdrachten. 7. De UITCENTRALE: op één plek kan men kaartje kopen maar ook vervoer regelen, oppas, parkeren, gids of begeleider 8. Cultuur onder zeil een circustent trekt in de zomer door Gelderland met alles wat er op cultuurgebied geboden wordt (UITMARKT)	versterking programmering/ culturele diversiteit/overige	
56	H. Woerkens	Houten	Groot Cultureel Magazine Culturele Creditkaart, marketing en promotie van het Gelders aanbod door magazine, culturele creditkaart, ondersteund door internet	overige	
57	M. Clabbers	Doetinchem	Kiem3, realisatie van een "kunstcentrale" in het centrum van Doetinchem, van waaruit kunstenaars samen met andere cultuurinstellingen nieuw publiek willen bereiken	versterking programmering	Kunstenaarsvereniging Groenendaal; samenwerking wordt gezocht met Cultureel Centrum, Stadsmuseum, Staringhstituut etc.

Bijlage c.

Overzicht reacties gemeenten Frisse Wind door Gelderland

Gemeente	Aantal Inw.	% jeugd	% allocht.	Cult. nota ja/nee	cult.bereik ja/nee	Cult.budget f per Inw.	Bouwstenen t.b.v. Gelders actieprogramma	Opmerkingen
1 Neede	11.050	21		1 nee	nog niet	51	geen	
2 Elburg	21.700	27		2 nee	nee	5	geen	
3 Voorst	23.681	26	n.b.	ja	ja	42	geen	
4 Zelhem	11.252	21		1 nee	nee	58	Grote(re) gemeenten verplichten (als subsidie-voorwaarde) kleinere regiogemeenten te betrekken bij hun plannen	
5 Groesbeek	19.300	23		2 ja	ja	50	geen	
6 Gendringen	20.790	26		3 nee	ja	67	Stimulerende werking voor lokaal cultuurbeleid door enerzijds financiële ondersteuning en anderzijds ondersteunende initiatieven	
7 Haltern	11.637	25		1 ja	ja	2	geen	Cultuurbudget 2000: f 28.800
8 Echteld	6.702	22	n.b.	nee	nee	19	geen	
9 Zevenaar	26.320	21		17 ja	ja	95	Doelgroepen betrekken bij bepalen van cultuuraanbod	Binnen de Liemers is beleidsafstemming en stimulering in voorbereiding
0 Winterswijk	28.567	23		2 ja	ja	154	Geen; wel via culturele instellingen gevraagd	
1 Dodewaard								I.v.m. herindeling geen prioriteit
2 Kesteren	10.800	32		1 nee	nee	n.b.	geen	
3 Warnsveld	8.933	24		1 nee	ja	93	geen	geen specifiek cultuurbudget
4 Hummelo en Keppel	4.496	21		1 nee	nee			
15 Rheden	44.388	20	nb	ja	ja	68	kansrijke initiatieven vanuit veld en bevolking steunen	
16 Gendt	7.000	nb	nb	nee	nee	7	geen	herindeling per 1-1-2001
17 Wehl	8.882	0,5	21	nee	nee	nb	geen	geen specifiek budget
18 Dinxperlo	8.632	21		5 nee	ja	154	lokaal centrum beeldende kunst, beeldende kunst project nieuwe woonwijk, muziek in basisschool	cultuurnota 1988
19 Doetinchem	47.527	22		4 nee	ja	41	geen	initiatieven in kader jeugdbeleid
20 Druten	16.759	24		1 nee	ja	176	projecten op raakvlak cultuur, toerisme en archeologie/kelderproject/kunst en cultuurhuis	Zutphen wil duidelijkheid over mogelijke extra steun als convenantgemeente
21 Zutphen	35.000	22		2 nee	ja			
22 Lichtenvoorde	19.108	36	nb	nee	nee	52	geen	per 1-7-2000 beleidsmedewerker cultuur die cultuurnota zal maken

reacties gemeenten

Overzicht reacties gemeenten Frisse Wind door Gelderland

Gemeente	Aantal Inw.	% jeugd	% allocht.	Cult. nota		cult.bereik		Cult.budget / per inw.	Bouwstenen t.b.v. Gelders actieprogramma	Opmerkingen
				ja/nee	ja/nee	ja/nee	ja/nee			
Borculo	10.300	26	2	nee	nee		49	geen		
Culemborg	24.768	26	10	nee	ja		26	samen met organisaties in Culemborg vormgeven	er komt nieuwe beleidsmedewerker cultuur	
Tiel	38.326	24	12	nee	ja		154	Diverse bouwstenen culturele instellingen	Veel nieuwe initiatieven en projecten	
Nunspeet	26.000	31	1	nee	ja		63	Cultuurbereik in rurale gebieden/regionale samenwerking/afstemming/doorzichtig aanbod	regiovisie cultuur in voorbereiding	
Duiven	25.182	27	4	ja	ja		48	kunst-cultuur en natuurroute en diverse andere (samenwerkings)-projecten	samenwerking in Liemers verband	
Ermelo	26.764	26	1	nee	nog niet		45	geen	projecten in kader jeugdbeleid	
West Maas en Waal	18.092	22	1	schets	ja		57	geen	cultuurparticipatie prioriteit gemeente	
Wageningen	33.543	18	6	nee	ja		155	geen	nieuwe festivals en evenementen	
Wijchen	38.200	25	7	nee	ja		71	geen	programmaraad i.o. soc.cult. Centrum	
Gorssel	13.318	20	1	nee	nee		75	leerzame positieve ervaring met realisering kunstwerk in dorp Almen elders benutten		
Groenlo	9.090	23	2	ja	nee		93	geen		
Aalten	18.699	24	3	ja	ja		70	kunst en cultuur inzetten bij jeugdparticipatie onderwijskansensbeleid, integratie allochtonen	kunst en cultuur anders en breder inzetten	
Beuningen	25.300	30	nb	nee	nee		79	geen	regionale afstemming theateraanbod	
Rijnwaarden	11.000	23	4	nee	nee		49	stimulans inbouwen voor samenwerking tussen gelijksoortige instellingen (museum-archief)	inventarisatie cultuuraanbod/beleid in Liemers in voorbereiding	
Harderwijk	39.745	27	8	ja	ja		76	heldere toetsingscriteria voor indiening plannen	Nieuwe initiatieven in Poppodium Park 3 i.o.	
Oldebroek	22.373	27	1	nee	ja		50	beleid richten op culturele activiteiten in dorps-huizen in kleine kernen, culturele activiteiten in jeugdwerk, ontwikkelen beleid beeldende kunst		
Zaltbommel	25.559	26	2	ja	ja		112	filosofie theatergroep Warner en Consorten spreekt aan; een Nederlands/Gelderse Museum voor bouwfragmenten ?	Accent gemeentelijk beleid op toegankelijk maken cultureel erfgoed/culturele planning	

reacties gemeenten

Bijlage d.

Overzicht reacties culturele instellingen Frisse Wind door Gelderland

Nr.	Naam Instelling	Beleidsplan	Cultuur bereik	Nieuwe initiatieven	Bouwstenen	Opmerkingen
11	Stichting Beeldende Kunst Gelderland	ja	ja	1. Project NL kiest kunst 2. Regiogerichte benadering tentoonstellingsdienst 3. Bij verwerving meer aandacht doelgroepen.		SBK Gelderland is in overleg met grote steden en Eduart om specifieke activiteiten te ontwikkelen.
12	Stichting Grafisch Centrum	ja	nog niet	1. Meer publiciteit 2. workshops en rondleidingen andere beroepsgroepen (vormgevers) 3. Atelierbezoek jongeren	geen	
13	Tweestromenland	nee	ja	dialectenonderzoek	geen	
14	Het Gelders Orkest	ja	ja	1. Kleine ensembles t.b.v. kleinere podia 2. Jaarlijks project basisschool 3. Grootschalige productie met Nijmeegse studentenorkesten 4. Concerten met filmmuziek	extra provinciale steun in de startfase van de projecten	Project "Wat nou klassiek" t.b.v. leerlingen VO
15	Stichting Kunsthuis 13	nee	ja	samenwerking met de Alliantie bij project Jong Goed (jong talent) en met Eduart (scholen)	programmeringsgelden als vast budget beschikbaar stellen met bijdrage voor marketing en pr	
16	Theater de Fransche School	ja	ja	1. Mede internet gebruik (TES) 2. Ontwikkelen nieuwe publieksnetwerken 3. Scholientheater	nog niet	TES=Theater Email Service
17	Rijksarchief Gelderland	ja	ja	1. Erfgoedste binnen RijnWaalWeb 2. Digitalisering collecties 3. Erfgoedplatform	vooral samenwerking is nodig; actief stimulerend beleid provincie	
18	Stichting Staatstheater Doetinchem	ja	ja	met bredere publiciteit meer publiek uit Kangebled en Duitsland halen	Opzetten eigen festivalproducties festival uitbreiden naar meer kleine gemeente (meer publiek)	
19	EDU-ART Gelderland	ja	ja	In kader Cultuur en School	Culturele informatievoorziening	projectplan Cultuur en School en Erfgoededucatie (GOC)
20	Stichting Archipel Apeldoorn	nee	ja	samenwerking met de Kunstbende om jongeren te bereiken; project "balkonscènes" met 8 schrijvers en rondwandeling langs balkons	Overheid moet zorgdragen voor verantwoorde bebouwing en vormgeving; waken over erfgoed; kunstenaars inschakelen	project video boxen/ jongeren via de Kunstbende

Overzicht reacties culturele instellingen Frisse Wind door Gelderland

reacties culturele instellingen

Overzicht reacties culturele instellingen Frisse Wind door Gelderland

nr.	Naam instelling	Beteidsplan	Cultuur bereik	Nieuwe Initiatieven	Bouwstenen	Opmerkingen
1	Literatuurfestival De Wintertuin	ja	ja	programma Wintertuin op internet	geen	Internetsite Wintertuin 100.000 bezoekers (1999)
2	Slaan (literaire activiteiten Arnhem-Nijmegen)	nee	ja	literatuurprogrammering aansluitend op actualiteit en overige kunsten	geen	Op jongeren gerichte programma's binnen CKV
3	Stedelijke Musea Zutphen	ja	ja	vernieuwde herinrichting vaste expositie	onderzoek naar samenbrengen disciplines (theater museum etc)	museum houdt rekening met diverse publieksgroepen; aparte projecten voor kinderen binnen expositieprogramma
4	Brassband Gelderland	ja	nee	nee	behoefte aan professionele ondersteuning bij nieuwe activiteiten	Organisatie Gelderse Brass Dag 4 november 2000
5	Theater Junushof Wageningen	ja	ja	1 Cultuur op het plein (buitenpodium) 2 Scholenvoortuurexperiment 3 Intercultureel Festival	1. Programmeringsgelden (ook voor marketing en pr) 2. Stimuleren festivals d.m.v. startsubsidies 3. Samenwerking tussen provinciale makers en podla 4. samenwerking tussen podla	
6	Introdans	ja	ja	kwantitatieve groei publiek realiseren	Doelgroepen mee laten denken met culturele organisaties; samenwerking HGO-Introdans en Theater van het Oosten; workshop dansers en tentproject (zomer).	Introdans Educatief speciaal voor jeugd en jongeren
7	Stichting Fort Asperen	ja	ja	1. Fort Asperen Dag t.b.v. inwoners van de regio 2. Hotel Belvédère	1. Cultuurvouchers basisscholen 2. Samenwerking met regio- bureau's toerisme, VVV's, provincie en cult. instellingen	
8	Teneeter Nijmegen	ja	ja	1 Theater produceren met jongeren 2 Culturele broedplaats voor jeugd en jongeren ontwikkelen	geen	
9	Bibloservice Gelderland	ja	ja	1. Ruimte in bibliotheek voor cultuur 2. Jong schrijverstalent promoten 3. D.m.v. ict en samenwerking cultureelaanbod verbreden	geen	leesbevorderingsprojecten basisscholen, allochtonen etc.
10	Gelders Centrum v. Amateurtoneel	ja	ja	manifestaties, workshops, festivals	stimuleren Jeugdtheaterscholen	

Nr.	Naam Instelling	Beleids- plan	Cultuur bereik	Nieuwe initiatieven	Bouwstenen	Opmerkingen
21	Vereniging voor Kamermuziek	nee	ja	website en concerten jong talent	continueren steun voor Nederlandse uitvoerende kunstenaars	Pleidooi voor continuering steun via Nederlands Impressariaat
22	Gelre's Kamerkoor	ja	nee	diversiteit programmering vergroten	samenwerking conservatorium om jonge musici aan te trekken	
23	Stichting Kunstkring Hattem	nee	nee	Jaarlijks Openluchtconcert	steun Nederlands Impressariaat	pleidooi voor continueren steun Nederlands Impressariaat
24	Festival Images Arnhem	ja	nee	nee	geen	
25	Stichting Vrienden der Gelderse Kasteelen	ja	ja	1. Inzelden op de jeugd en natuur bezoekers 2 ontwikkelen ECO-museum 3 Integratie muziek en theater op kastelen en buitenlocaties 4 interactieve presentatie erfgoed	ontwikkelen van lokale programma's tot routes en arrangementen veel meer jongeren interesseren via scholen	

reacties culturele instellingen

Bijlage e.

Overzicht geïnterviewde sleutelpersonen

- Jacobus Trijsburg, Stichting Gelders Oudheidkundig Contact
- Soheila Nayand en Farid Shayan, Stichting Interart
- Jan Jager, Stichting Lava
- Aart van der Maas, Gelders Politiek Jongeren Kontakt
- Pim van Es, Stichting Kunst en Cultuur Gelderland
- Ruud Bruinen, GBK Gelderland
- Patricia van Ballegooyen en Wim Scheepens, Stichting Kunst en Cultuur

Gesprekken met grote gemeenten:

- Tonny Holtrust, gemeente Arnhem
- Conny Verberne, gemeente Nijmegen
- Jantine Sieberink, gemeente Apeldoorn
- Willy Schuring en Michiel Lassche, gemeente Ede

Bijlage f.

Miniconferentie Een Frisse Wind door Gelderland 29 september 2000 in Huis Brakel te Brakel (Zaltbommel)

Deelnemers:

1. De heer J. Anema, hoofd buro VT Groot Schuylenburg, Apeldoorn
2. Mevrouw P. van Ballegooyen, directeur Stichting Kunst en Cultuur Gelderland, Arnhem
3. Mevrouw J. Bloem, beeldend kunstenares, Tuil
4. De heer A. van Engelen, wethouder voor Cultuur, Zaltbommel
5. De heer H. Esmeijer, Gedeputeerde voor Cultuur provincie Gelderland
6. Mevrouw M. Frankena, Stichting Welzijnswerk Zutphen
7. De heer K. Hoenderbos, marketingadviseur, Harderwijk
8. De heer A. Kühne, directeur Theater De Fransche School, Culemborg
9. De heer J. van Maasackers, onderafdeling cultuur provincie Gelderland
10. De heer F. Shayan, Stichting Interart Arnhem
11. De heer A. van der Maas, Gelders Politiek Jongeren Kontakt, Arnhem

Gespreksleiding: P. Berns, Berns Projekt Management

Beknopte samenvatting:

1. Discussiethema's

Na een kennismakingsronde en een korte presentatie van het concept-actieprogramma Een Frisse Wind door Gelderland, wordt de discussie gevoerd aan de hand van de volgende thema's:

- a. de gevolgde en te volgen werkwijze (procesbenadering)
- b. de vraag of met de thema's en Gelderse accenten in het ontwerp voldoende recht wordt gedaan aan de culturele diversiteit
- c. de voorgestelde Gelderse strategie
- d. uitwerking in een regionaal en provinciaal deel

2. De gevolgde en te volgen werkwijze (procesbenadering)

De open en procesmatige benadering bij het maken en uitvoeren van het actieprogramma, wordt positief ontvangen. Het wordt een gezonde benadering genoemd, die moet worden voortgezet. Er worden ondermeer de volgende opmerkingen en kanttekeningen gemaakt:

- er zal een inventarisatie moeten komen van bestaande en nieuwe culturele plekken in Gelderland (culturele atlas); een goede informatievoorziening is essentieel bij de beleidsontwikkeling en uitvoering van het actieprogramma, maar kan ook de basis vormen voor goede publieksinformatie over het cultuuraanbod;
- mensen "dragen" het proces; er zal voldoende professionele menskracht moeten zijn die hieraan verder kan werken (bevlogen professionals).
- de knelpunten worden gemist.
- het is niet alleen een kwestie van geld; het gaat vooral ook om de verbindingen en dwarsverbanden ("kwaliteitskruisbestuiving").
- bestaande culturele instellingen zijn niet gericht op de allochtone bevolking.
- zorginstellingen staan in het proces nog teveel aan de zijlijn.

3. De culturele diversiteit in Gelderland voldoende tot zijn recht?

De culturele diversiteit komt goed tot zijn recht in het concept, alhoewel er wordt gewaarschuwd voor een te grote fijnmazigheid en het gevaar van versnippering.

De volgende kanttekeningen worden geplaatst:

- er moet vooral ook aandacht zijn voor hetgeen ons bindt: ons erfgoed.
- hoe zit het eigenlijk met de Gelderse identiteit in het programma?
- goed letten op een balans tussen hooghrenpelige en laagdrempelige cultuur
- er is een belangrijke relatie met de kwaliteitstoets; de culturele diversiteit zal ook in de adviescommissies moeten zitten;
- benadrukt wordt de diversiteit aan publieksgroepen (interculturaliteit)
- niet alleen de diversiteit in afname is van belang, maar ook diversiteit aan de productiekant; dat werkt door naar de publiekscant.
- investeren in jeugd (publiekscant) en in jonge kunstenaars (productiekant)
- heldere scheiding aanbrengen tussen het betrekken van zorginstellingen en allochtonen bij het aanbod enerzijds en de marketing van deze doelgroepen anderzijds.

4. De Gelderse strategie en de uitwerking

Deze thema's worden samengetrokken in de discussie.

Er is in het algemeen enthousiasme over de regionale aanpak die in het programma wordt voorgesteld. De gedachte aan een regionale projectontwikkelaar wordt ondersteund. Er worden drie belangrijke taken voor deze figuur genoemd: 1. de regio's faciliteren en mensen bij elkaar brengen (katalysator) 2. in kaart brengen van belangwekkende culturele initiatieven en publieken (t.b.v. cultuurpromotie) 3. inbrengen van deskundigheid.

- De volgende kanttekeningen worden gemaakt:
- de beoogde 0,6 formatieplaats voor de projectontwikkelaar lijkt gelet op het takenpakket gering; er zullen prioriteiten moeten worden gesteld.
- het zal vooral ook moeten gaan om de primaire processen (activiteiten) die moeten worden ondersteund; geen bureaucratie en structuren.
- projectontwikkelaar zal vooral ook onafhankelijk moeten zijn en een onderscheidend vermogen moeten hebben t.a.v. de kwaliteit.
- bevlogenheid en enthousiasme is van belang; misschien moet er een team worden gevormd?
- de projectontwikkelaar is vooral ook een ondernemer die aanjaagt, gemeenten over de streep trekt, mensen bij elkaar brengt en met het projectenbudget extra middelen weet te genereren.
- in de uitwerking ligt het accent teveel op de aanbodzijde en te weinig op HET PUBLIEK (CULTUURPROMOTIE).
- op regionaal niveau zal vooral ook de culturele samenwerking moeten worden gestimuleerd en versterkt, alsook de samenwerking tussen gemeenten onderling.

5. Overige punten

In een afsluitende ronde worden nog de volgende punten genoemd:

- Het faciliteren van marketing en pr-activiteiten van culturele instellingen wordt van groot belang geacht, evenals de gedachte aan klantenpanels;
- De eis dat projecten aantoonbare en afrekenbare effecten moeten hebben op het publieksbereik wordt onderschreven.
- De eisen t.a.v. de co-financiering zouden wel stringenter mogen zijn.
- De bijdrage van de gemeente Zaltbommel wordt in de bijlage gemist.
- Het belang van interculturaliteit in aanbod en afname wordt benadrukt.
- Professionalisering in de culturele sector moet meer aandacht hebben.
- Laat een nieuwe website Frisse Wind maken door jonge kunstenaars.

Er wordt gepleit voor een vervolgsessie op deze miniconferentie. Alle deelnemers hebben de discussie als positief en constructief ervaren, maar vanwege de tijd konden een aantal onderwerpen niet aan de orde komen, met name de kwaliteitstoets en het provinciale deel van het actieprogramma. Getracht zal worden over deze punten een vervolgsessie te beleggen.

Arnhem, 24 oktober 2000.

Bijlage g.

Hoenderdos

MARKETING

Berns Projekt Management

Röellstraat 2

6814 JD ARNHEM

Westeinde 102

Postbus 401

3840 AK Harderwijk

Telefoon 0341 - 433522

Mobiel 0654 - 165166

Telefax 0341 - 426698

K.v.K. nr. 08069813

Bank: ING 65.33.13.373

Postbank: 4903092

Harderwijk, 09 oktober 2000

Geachte heer Berns,

de miniconferentie vond ik boeiend en het verslag daarvan heb ik met interesse gelezen.
Ik reageer graag op de verslaglegging:

ad 2)

Er heeft een discussie plaatsgevonden die naar mijn idee nog niet voldoende effectief is geweest met betrekking tot de doelstelling van 'Frisse Wind'. De doelstelling met het daarbij behorende extra budget zal vooral geconcentreerd worden ingezet voor het bereiken van nieuw publiek.

De discussiedeelnemers praten echter nog in producten, programma's en andere aanbodzaken.

Ook de "culturele atlas" wordt op deze wijze 'gepaaid' voor programma-doeleinden en om doublures in het aanbod te voorkomen. Het doel van een culturele atlas is in de eerste plaats elke Gelderlander, eventueel per regio, laten kennismaken van het fantastisch rijk geschakeerde aanbod!

Onder uw punt 2) ben ik het dus niet eens met de atlas als basis voor beleid en programma.

De 'atlas' werd pas bij de afronding van de discussie genoemd door Dhr. Esmijer en naar ik meen ook met deze publieksdoelstelling.

De in het begin van de bijeenkomst genoemde 'inventarisatie' van aanbod als beleidsinstrument is wel degelijk zinvol, maar dat mag niet de functie van de beoogde Atlas worden.

Ik denk dat zorginstellingen en allochtonen op dezelfde duale wijze in de discussie aan bod gekomen zijn. Als deze partijen bij het 'aanbod' betrokken zijn, dan is dat een geheel ander proces dan wanneer we deze als doelgroepen zien voor nieuw of meer publiek. Deze scheiding moet helderder worden aangebracht. (In de hele discussie)

ad 3)

De Gelderse identiteit is een vreemd fenomeen, volgens mij bestaat deze niet. Dat is lastig, want je kunt bij de doelgroep niet appelleren op gevoelens, betrokkenheid of andere 'Gelderse' impulsen.

Dhr. Esmijer kan de sterke punten en de collectieve waarden van Gelderland goed onder woorden brengen! Er kan dus wel aan de positionering van een collectief 'product' gebouwd worden.

Ook hier weer dat dualisme: investeren in jeugd is ook investeren in jonge kunstenaars. Neen, investeren in jeugd is doelgroepgericht: het bereiken van jeugd met kunst en cultuur. (secl)

Investeren in jonge kunstenaars is gericht werken aan de aanbod- en productzijde van cultuur.

Het neveneffect van "informerende wordt consumerende wordt producerende" is er wel, mag geen doelstelling worden.

ad 4) De 'projectontwikkelaar' en 'ondernemer' wordt weer een soort financieringsloket voor cultuurproductie. Ik denk dat het accent op cultuurpromotie moet liggen!

Samenvattend: er is een soort 'bedrijfsblindheid' ontstaan in de sector, waarbij alle facilitaire instellingen van provincie tot lokaal loket productie-gericht zijn. Ik vind dat een goed uitgangspunt, voorzover het facilitair, kwaliteitsbevorderend en de diversiteit van het aanbod ondersteunt.

Het publiek mag na afloop beoordelen of het allemaal de moeite waard was. Dit is onvoldoende erkenning van het publiek als doelgroep!

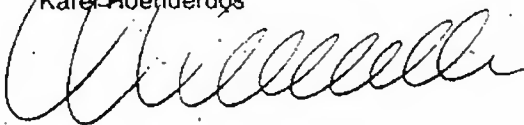
Ik wil mijn idee dan ook uitbreiden met een gele en een rode kaart: het oordeel van het publiek is mede bepalend voor de mate waarin programma's gefinancierd worden. Anders maken we cultuur om de cultuur.

De faktor 'kunst' is zo weerbaarstig dat ook zonder publiek de kunstenaar kunst zal maken! Gelukkig wel. Maar hij zal dat ook doen zonder subsidiepot. Publieksgelden vragen een bredere afweging dan de faktor 'kunst' of 'kwaliteit' en ik ben van mening dat de faktor 'behoefte' en 'waardering' volledig is ondergesneeuwd.

Het thema 'frisse wind' vind ik daarom zo stimulerend, dat dit DE gelegenheid is om extra budget nu eens niet voor de instellingen ter beschikking te stellen, maar daadwerkelijk voor het bereiken van nieuw publiek! Ik ben ernaar overtuigd dat Dhr. Esmeijer voornemens is tegen de stroom in te roeien en de sector op dit punt wakker te schudden en misschien wel even op de tocht te zetten....

Met deze overtuiging wil ik graag verder mijn inbreng leveren. Onverlet de waardering van alle professionals die aan tafel zitten om cultuur een hoog gehalte te geven!

Hartelijke groeten,
Karel Hoenderdos

Bijlage h.

Kort verslag ronde tafelgesprek Frisse Culturele Wind op 15 juni 2000 in café Podium Arnhem

Aanwezig: Hans Esmeijer (gedeputeerde cultuur), Petra Scheepmaker (popmuzikante), Wim Koens (bureau Paul Wijtvliet), Koos de Bruijn (scholier) en Farid Shayan (grafisch ontwerper)

verder: Johan Visser (communicatie), Peter Berns (Berns Projekt Management)

pers: Harrie van der Ploeg (Arnhemse Courant)
Ellen de Jong (Omroep Gelderland)

1. Introductie en kennismakingsronde door Hans Esmeijer.
2. Voor gesprekspartners is voor deelname aan cultuur belangrijk:
  - a. engagement met bepaalde subcultuur (bijv. popmuziek) en sociale netwerken (cultuur van eigen groep) is van belang
  - b. dat het laagdrempelig is; als het op straat wordt aangeboden, dan is het ok.; men moet er ook niet te veel moeite voor hoeven doen; voor de koeien in Arnhem zou je niet naar het museum gaan; maar nu ze in de stad staan is het verrassend leuk
  - c. tijd en geld; als je actief ben in de muziek als popmuzikant, o.i.d. is er weinig tijd meer over voor andere cultuurdingen; geld speelt ook een rol
  - d. overheid moet meer kennismaken van de andere culturen/subculturen
3. Sommigen vinden dat de provincie met de verkeerde mensen aan tafel zit; deze zijn al bezig met cultuur, maar juist andere mensen in buurten en wijken moeten worden gehoord. Jongeren bereik je meer in de soos en buurthuizen; daar zou de provincie meer contacten moeten leggen en signalen opvangen.
4. Het grote geld gaat naar gevestigde instellingen; overheid houdt dit in stand omdat deze cultuur past in de cultuurperceptie van de overheid. Jonge mensen herkennen zich vaak niet in deze uitingen. De overheid moet diverser aanbod steunen.
5. Deelnemers vinden cultuur op school waardevol omdat ze op school daardoor kennismaken met veel dingen die ze niet kennen.
6. Website: jongeren gaan daar niet vanzelf heen; zorg voor links bij websites die wel veel door jongeren worden bezocht of gebruik flyers in café's.
7. Na afloop vonden bilaterale interviews met de gespreksdeelnemers plaats voor Omroep Gelderland (uitgezonden op 15-06-2000). De Arnhemse Courant plaatste op 16 juni 2000 een artikel (zie bijlage).

Arnhem, 20 juni 2000
PB

Frisse wind door Gelderse cultuur gezocht

Van een onzer verslaggevers

ARNHEM - "Als je van cultuur houdt, hoef je je geen dag, geen uur, geen minuut te vervelen", stelt de Gelderse cultuurgedeputeerde Hans Esmeijer. Vandaar dat hij op zoek is naar wegen om cultuur voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te maken. Dat valt niet altijd mee, zo weten cultuurliefhebbers al een eeuwigheid.

Suggesties zijn sinds kort welkom op een nieuwe website van de provincie Gelderland, donderdag 15 juni sprak Esmeijer alvast met vier Gelderlanders in café Podium op de Korenmarkt om wat ideeën op te doen. "Ik wil het beste idee belonen met geld. Dat kan variëren van 10.000 tot 100.000 gulden, dat risico neem ik."

Aan tafel zaten Petra Scheepmaker (bassistes van de Gelderse band Dimension Seven), Kees de Bruijn (scholier uit Didam, vrijwilliger bij Scouting), Wim Koens (popmusicus en vrijwilliger bij de Goudvishal in Arnhem) en Farid Shayan (beeldend kunstenaar en grafisch vormgever van de Stichting Interart Arnhem)

Esmeijer kwam er al snel achter dat ook deze mensen niet echt warm lopen voor een bezoek aan een theater, een dansgezelschap of een museum. Scheepmaker heeft bijvoorbeeld "geen behoefte en tijd" voor kunst buiten de muziek die ze zelf maakt, maar ze maakt wel een uitzondering. "Ik wil best theater zien, maar dan moet het op straat." Toegankelijke cultuur dus, waarvoor het niet nodig is om een kaartje te kopen. Ze kreeg aan tafel bijval van alle anderen.

Shayan, Iraniër van geboorte, vindt het jammer dat allochtonen op dit moment bijzonder weinig invloed hebben op gevestigde culturele instellingen. Deelname van hen aan alle mogelijke producties kan ervoor zorgen dat ook deze groep meer geïnteresseerd raakt in cultuur. "Maar in feite geldt voor allochtonen hetzelfde als voor een brede groep autochtone Nederlanders: ze zijn het niet gewend om naar dit soort uitingen te gaan kijken."

Koens vindt dat de cultuur naar de mensen moet worden gebracht en niet andersom. "Dit soort discussies deugen in feite niet. Cultuur wordt als iets hogers voorgesteld, waar domme mensen bij betrokken moeten worden."

De Bruijn ziet in de koeien die langs de singels in Arnhem staan ter gelegenheid van Euro 2000 een mooi voorbeeld van hoe het beter kan. "Veel mensen zullen voor die koeien niet naar het museum gaan, maar ze gaan nu wel kijken." Kunst zou naar zijn mening vaker naar de wijken moeten worden gebracht, naar de buurthuizen.

Koens ergert zich mateloos aan het feit dat de gevestigde instellingen thans tonnen aan subsidiegeld incasseren terwijl ze in feite slechts een kleine elite bedienen. "Het geld gaat met bakken naar Muis, dat is heel frustrerend. Bij ons in de Goudvishal moet een concert betaald worden uit de entreegelden aan de deur, dat gaat niet. Geef mij maar een knaak erbij per kaartje aan subsidie, dan kan ik eens een keer wat anders voor de band halen dan een fnetje."

Gedeputeerde Esmeijer zoekt op dit moment juist naar wegen om geld te steken in prikkelende initiatieven buiten de gevestigde kunst die een groot publiek bereiken. Juist daarom vraagt hij om suggesties via de website

"Dan kun je de site beter niet een naam geven die geassocieerd wordt met de provincie of de gemeente" grinnikte het gezelschap donderdag 15 juni in café Podium. Koens: "Want daar zou ik echt niet zomaar naartoe surfen."

Wie suggesties kwijt wil voor kunst in Gelderland voor een breed publiek kan deze melden bij WWW.GELDERLAND.NL/FRISSEWIND

19-06-2000

Artikelreactie

arnhemsecourant

» colofon » help

NIEUWS

- Voorpagina
- Regionaal
- Binnenland
- Buitenland
- Economie
- Sport
- Cultuur
- Vrije Tijd

SPECIALS

- Vitesse
- Examen 2000
- CHampion
- Gelderland
- AC-bijlage EK
- Digit@2000
- EURO2000

EXTRA

- EK SPEL
- Verkeer
- Weer

VRAAG EN AANBOD

- Adverteren?
- AutoTrack
- Kleintjes
- Lezerspremie
- Royal Living
- Vacaturebank

INTERACTIEF

- E-mail adressen
- Forum
- Poll
- Zoeken

Frisse wind door Gelderse cultuur gezocht

ARNHEM - "Als je van cultuur houdt, hoef je je geen dag, geen uur, geen minuut te vervelen", stelt de Gelderse cultuurgedeputeerde Hans Esmeijer. Vandaar dat hij op zoek is naar wegen om cultuur voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te maken. Dat valt niet altijd mee, zo weten cultuurliefhebbers al een eeuwigheid.

Uw mening

titel RE:Frisse wind door Ge

reactie

naam

E-mail

[verzend terug naar artikel](#)

Uw reactie wordt naar de redactie gestuurd die beslist over plaatsing bij het artikel. U moet alle velden invullen.

x]

Copyright © 2000 Arnhemse Courant - alle rechten voorbehouden

ZOEKEN

[SITEMAP](#)

Max 33°C
Min 17°C
Wind 2203
Weersverricht

FILE Informatie
Verkeersoverzicht

Zoeken met Track

POLL
Oranje kampioen

SPECIALAAL

FORUM
Hoe moet Rijkaard zijn eifal weer aan het voetballen krijgen?

PUZZEL MEE
met uw krant

Een dagje uit in het Oosten van het land. Kijk voor tips in de speciale interneteditie van de Arnhemse Courant: **WEGWIJS**

GRATIS
KLEINTJE

ICAT
INTERNET - CDROM
CONSULTANCY

GRATIS
GCM

Bijlage I: Het Gelders Actieplan en de "inrichtingseisen"

Onderstaande inrichtingseisen worden opgenomen in de ministeriële regeling t.b.v. de specifieke uitkering voor de stedelijke en provinciale programma'sa cultuurbereik.

1 Analyse van sterke en zwakke kanten van de culturele infrastructuur

Hiervoor verwijzen wij naar par. 1.6 van ons voorstel

2 Per onderdeel (cultuurbereik, cultuur en school en geldstroom beeldende kunst/vormgeving) doelstellingen aangeven (gebaseerd op de analyse) en de fasering aangeven

Zie hiervoor de paragrafen 6, 7 en 8

3 Meetbare doelen en resultaten

Worden ontwikkeld in samenhang met de gemeenschappelijke (OCW, VNG en IPO) aanpak van evaluatie en monitoring alsmede ons commissie uit Provinciale Staten inzake de beleidsevaluatie (zie 9.3). Bij cultuur en school geldt

Bij BKV geldt:

4 Organisatie

- a wijze waarop kwaliteit gewaarborgd en beoordeeld wordt
- b wijze waarop de doelgroepen zijn betrokken
- c wijze waarop de (culturele) instellingen zijn betrokken

4a: hiervoor wordt op provinciaal niveau een adviescommissie met onafhankelijke deskundigen benoemd. Deze benoeming kan pas geëffectueerd worden na vaststelling van de Gelderse cultuurnota en het actieplan op 7 maart 2001 door Provinciale Staten.

4b: zie par. 2. Voorts wordt de adviescommissie zoals bedoeld onder 4b opgedragen waar nodig advies in te winnen bij extern deskundigen op het terrein van specifieke groepen.

4c: De provinciale (ondersteunings) instellingen zijn betrokken bij opzet en uitvoering van het actieplan.

EduArt: cultuur en School

Stichting Kunst en Cultuur Gelderland: voorbeeldregio's en versterking amateurkunst

Gelders Oudheidkundig Contact: versterking publieksfunctie musea

Gelders Centrum Beeldende Kunst (in oprichting) doeluitkering BKV Dit alles in samenwerking met de provinciale welzijnsinstellingen op het terrein van jeugd werk (Spectrum) Allochtonenbeleid (OSMOSE) binnen het nieuw opgerichte samenwerkingsverband "Gelders Troef".

5 Samenwerking met gemeenten

- Met de vier rechtstreeks deelnemende gemeenten zijn wij in overleg over samenwerking, met name om hun regionale functie te ondersteunen.
- Voor de samenwerking met de kleinere gemeenten hebben wij gekozen voor een start met twee voorbeeldprojecten in 2001: West Gelderland en de Noord Veluwe. Naar verwachting volgen in het verdere traject nog een of meer regio's, mede op basis van de eerste ervaringen in 2001.

6 Financiën

Zie hiervoor par 11.